

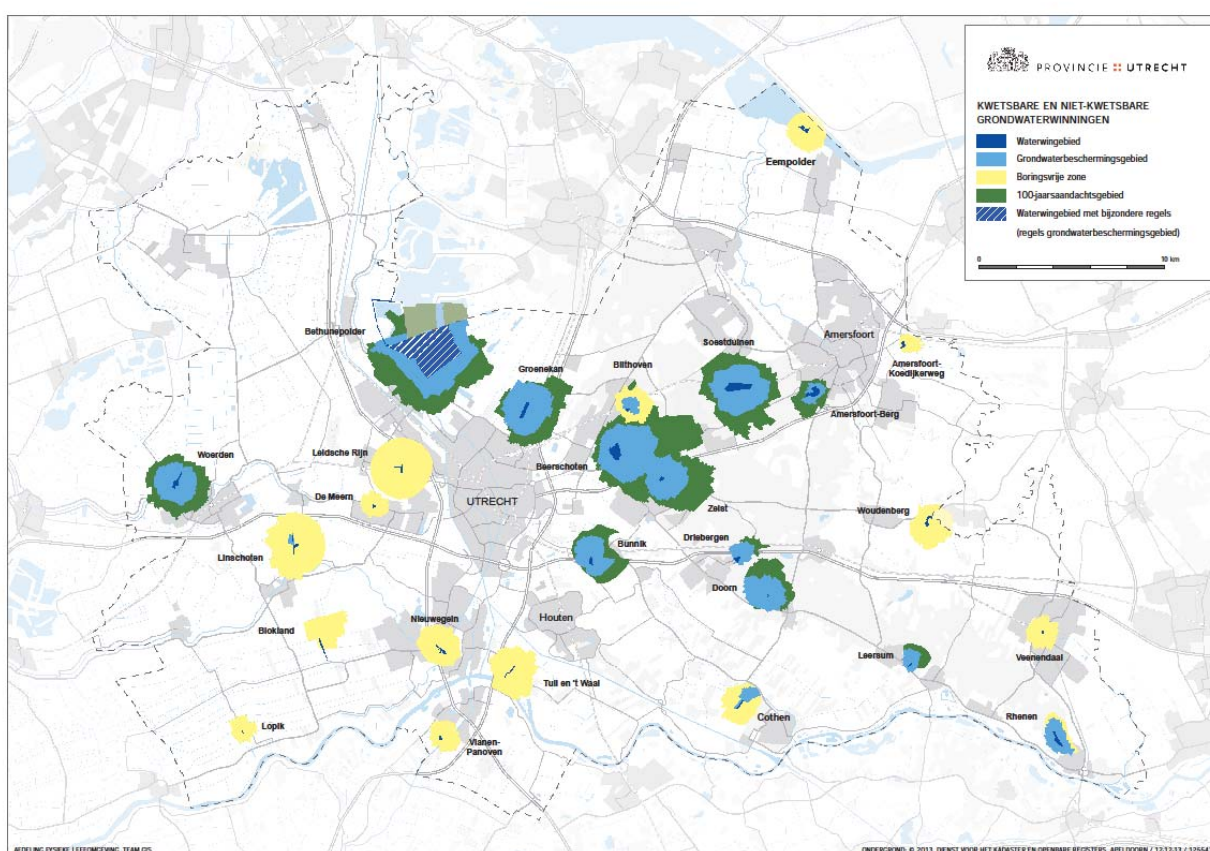
UITVOERINGSPROGRAMMA DRINKWATER PROVINCIE UTRECHT 2014 - 2021

Uitvoeringsprogramma Drinkwater

Provincie Utrecht

2014-2021

Samenwerkingsprogramma voor de bescherming van winningen voor de openbare drinkwatervoorziening, op basis van gebiedsdossiers

Amersfoort Berg	Doorn	Nieuwersluis (Amsterdam Rijnkanaal)
Amersfoort Koedijkkerweg	Driebergen	Rhenen
Beerschoten	Eemlander	Soestduinen
Bethunepolder	Groenekan	Tull en 't Waal
Bilthoven	Leersum	Veenendaal
Blokland	Leidsche Rijn	Vianen Panoven
Bunnik	Linschoten	Woerden
Cothen	Lopik	Woudenberg + Woudenberg Zuid
De Meern	Nieuwegein	Zeist

Colofon

Uitgave

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Utrecht
op 27 mei 2014

Auteurs

Julia van Beukering (Provincie Utrecht)
Lisz Welling (Provincie Utrecht)
René van Elswijk (Provincie Utrecht)

Met medewerking van

Mark Elzerman (Vitens)
Arjen Roelandse (Oasen)
Eddy Yedema (Waternet)
Paul Kok (Rijkswaterstaat)
Ben Driever (Provincie Utrecht)
Hans van Eijk (Provincie Utrecht)

Adresgegevens

Provincie Utrecht
www.provincie-utrecht.nl/drinkwater

Inhoud

Managementsamenvatting.....	4
1 Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Afbakening.....	6
1.3 Doel en status	7
1.4 Totstandkoming	7
1.5 KRW mijlpalen.....	7
1.6 Leeswijzer.....	8
2 Kader	8
2.1 Noodzaak maatregelen.....	8
2.2 Gezamenlijk uitvoeringsprogramma	8
2.3 Wat doen we al?	9
3 Uit te voeren maatregelen	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Maatregelen.....	11
Maatregel 1: Uitvoeren gebiedsaanpak	12
Maatregel 2: Voorkantsturing ruimtelijke bescherming.....	13
Maatregel 3: Bewustwording in grondwaterbeschermingszones.....	15
Maatregel 4: Emissiereductie bestrijdingsmiddelen stedelijk gebied	17
Maatregel 5: Drinkwaterbelang in calamiteitenplannen.....	19
Maatregel 6: Registratie en handhaving PMV gesloten WKO.....	20
Maatregel 7: Goede staat riolering	22
Maatregel 8: Evaluatie beleid en regels voor afkoppelen	23
Maatregel 9: Emissiereductie gewasbeschermingsmiddelen in de fruitteelt.....	25
Maatregel 10: Verkenning optimalisatie monitoringsmeetnet voor early warning nieuwe stoffen.....	26
Maatregel 11: Agenderen aandachtspunten m.b.t. grondwaterverontreinigingen	28
Maatregel 12: Informatie uitwisseling MTBE/ETBE	30
Maatregel 13: Onderzoek herkomst verontreinigingen ARK bij Nieuwersluis	32
Maatregel 14: Hydrologisch onderzoek winning Leidsche Rijn.....	33
4 Organisatie	34
5 Monitoring en evaluatie	35
6 Afspraken.....	36
7 Bijlagen.....	37

Managementsamenvatting

Aanleiding en doel van het uitvoeringsprogramma

De Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn vragen om een duurzame bescherming van waterwinningen voor menselijke consumptie (hierna: drinkwaterwinningen). Hiertoe stelt de KRW doelen en lidstaten dienen indien nodig maatregelen te nemen om de doelen te halen. Om inzicht te krijgen in de bedreigingen voor de drinkwaterwinningen is in juni 2010 een landelijke bestuurlijke afspraak gemaakt om voor alle drinkwaterwinningen zogenaamde “gebiedsdossiers” op te stellen. Een gebiedsdossier is een “feitendossier” waarin de risico’s voor de drinkwaterwinning in beeld zijn gebracht en het dossier bevat bovendien een groslijst met maatregelen die genomen kunnen worden om de knelpunten aan te pakken. De provincie Utrecht heeft in samenwerking met de gebiedspartners – drinkwaterbedrijven, gemeenten, waterschappen en andere belanghebbenden - gebiedsdossiers opgesteld voor 26 grondwaterwinningen en 1 oppervlaktewaterwinning¹. Het betreft 13 kwetsbare en 13 niet-kwetsbare grondwaterwinningen. De dossiers zijn niet bestuurlijk vastgesteld. Op grond van de landelijke afspraak werken de provincies de groslijst van maatregelen uit tot een uitvoeringsprogramma. Het doel van het uitvoeringsprogramma is om bestuurlijk draagvlak te hebben voor de uitvoering van de maatregelen.

Totstandkoming en status

De groslijsten van alle 27 winningen zijn samengevoegd tot één provinciale groslijst met maatregelen. Hierin zijn vergelijkbare maatregelen voor de diverse winningen zoveel mogelijk gebundeld in één maatregel. Middels gebiedsgesprekken en enkele workshops met de gebiedspartijen is de groslijst met maatregelen beoordeeld op draagvlak en is een prioritering aangebracht in de maatregelen, waarbij een aantal maatregelen is afgefallen. De prioritaire maatregelen zijn uitgewerkt in een eerste concept uitvoeringsprogramma. Aan de hand van gesprekken met drinkwaterbedrijven en waterschappen is het conceptprogramma verder uitgewerkt en met alle gebiedspartners afgestemd. Op basis daarvan is een eindconcept opgesteld en voor bestuurlijke instemming aangeboden aan alle gebiedspartners. Die instemming is nodig om de samenwerking te realiseren en maatregelen met succes uit te kunnen voeren. Het uitvoeringsprogramma wordt medio 2014 bestuurlijk vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Met de instemming van alle betrokken partijen en de vaststelling door GS is het programma voldoende geborgd.

Relatie met de KRW maatregelen

Dit uitvoeringsprogramma heeft alleen betrekking op de winningen voor de openbare drinkwatervoorziening. Het uitvoeringsprogramma bevat maatregelen die de komende jaren uitgevoerd zullen worden: van klein tot groot. Een aantal van deze maatregelen zal ook meegenomen worden als KRW maatregel bij het opstellen van de Stroomgebiedsbeheerplannen (SGBP). Daarnaast is het mogelijk dat er bij een aantal winningen winningsspecifieke maatregelen uit het gebiedsdossier uitgevoerd worden, die niet ondergebracht zijn in het uitvoeringsprogramma.

Looptijd en evaluatie

De looptijd van het uitvoeringsprogramma is van 1 juli 2014 tot en met 31 december 2021. Jaarlijks (in het 1ste kwartaal) zal de voortgang van maatregelen worden vastgelegd in een voortgangsrapportage (op basis van uitgevoerde activiteiten). In 2017 zal een tussenevaluatie worden opgesteld. Begin 2018 wordt het uitvoeringsprogramma geactualiseerd in overleg met de betrokken partijen.

Uit te voeren maatregelen

Het gaat om de volgende groepen van maatregelen:

¹ Voor het in provincie Utrecht gelegen oppervlaktewaterinnamepunt Nieuwegein Cornelis Biemond (Lekkanaal) heeft Rijkswaterstaat de regie over het gebiedsdossier en het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

1. Aanpak van emissies van bestrijdingsmiddelen en andere diffuse verontreinigingen naar het grondwater. Het gaat hier om bewustwording, voorlichting, onderzoek (nieuwe stoffen, kwaliteit rioleringen e.d.);
2. Borging van de gebiedsaanpak en (ruimtelijke) bescherming drinkwaterwinningen
Samenwerking bij iedere winning staat centraal, goede handhaving, rol RUD's, voorkantsturing bij ruimtelijke ontwikkelingen e.d. Ook aandacht voor geschikte calamiteitenplannen en adequate monitoring (bijv. voor geneesmiddelen en ander microverontreinigingen);
3. Aanpak van grondwaterverontreinigingen bij winningen.

Samengevat zijn de belangrijkste (KRW) maatregelen:

Onderwerp	Omschrijving	Wie
Borgen gebiedsdossiers en gebiedsaanpak	Voortzetten gebiedsaanpak (actualiseren gebiedsdossiers, regulier gebiedsoverleg, borgen van voorkantsturing van ruimtelijke plannen, borgen van adequate handhaving).	Gemeenten, drinkwaterbedrijven, provincie, waterschappen
Bestrijdingsmiddelen in stedelijk gebied	Uitvoeren van een gemeenschappelijk project gericht op voorlichting en stimulering gericht op toepassing van alternatieven door gemeenten, particulieren en bedrijven.	Drinkwaterbedrijven, provincie, drinkwaterbedrijven, waterschappen, gemeenten
Onderzoek en monitoring van o.a. geneesmiddelen en hormonen voor 'early warning'	Optimaliseren bestaande meetnetten voor 'early warning' van knelpuntstoffen voor de toekomst van de drinkwaterwinning en nadere probleemverkenning bij enkele kwetsbare winningen	Provincie, waterschappen, drinkwaterbedrijven
Aanpak puntbronnen	Aanpak middels Wbb ² en informatie uitwisseling m.b.t. grondwaterverontreinigingen die een risico vormen voor winningen	Provincies, drinkwaterbedrijven
Risico's riolering	Realiseren goede staat riolering in grondwaterbeschermingsgebieden, op basis van uitkomsten knelpuntanalyse.	Gemeenten, provincie, drinkwaterbedrijf

Bijlage 1 bevat een overzicht van de uit te voeren maatregelen. In dit overzicht is de trekker aangegeven en de benodigde (extra) inzet van uren en middelen. De maatregelen die in deze tabel als KRW maatregel zijn aangemerkt zullen worden opgenomen in het tweede Stroomgebiedbeheerplan (SGBP2) voor de Kaderrichtlijn Water (2016-2021).

Afspraken

In dit uitvoeringsprogramma spreken de partijen betrokken bij winningen in de provincie Utrecht af maatregelen te nemen voor een doelmatiger bescherming van grond- en oppervlaktewater. Partijen zetten zich in voor een duurzaam beheer van de bronnen voor drinkwater. Doel is de kwaliteit van het beheer te vergroten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Partijen doen dit vanuit de eigen verantwoordelijkheden waarbij zij expertise en deskundigheid met elkaar delen.

Op basis van de Drinkwaterwet, waarin het drinkwaterbelang is aangemerkt als *dwingende reden van groot openbaar belang* is landelijk afgesproken dat alle betrokken partijen bij het opstellen van gebiedsdossiers voor winningen en het uitvoeren van maatregelen een eigen verantwoordelijkheid hebben. Het totaal aan benodigde inzet (regulier en extra) en kosten per organisatie is weergegeven in bijlage 9.

² De reguliere aanpak van grondwaterverontreinigingen in het kader van de Wbb loopt via een zelfstandig uitvoeringskader en maakt daarom geen deel uit van dit uitvoeringsprogramma

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt dat met de huidige zuiveringstechnieken drinkwater volgens de geldende normen moet kunnen worden gemaakt. Bij de winningen mag de zuiveringsinspanning niet toenemen. Daarnaast moeten waterlichamen waaruit water bestemd voor menselijke consumptie wordt gewonnen, beschermd worden om uiteindelijk in de toekomst het niveau van zuivering voor de productie van drinkwater te kunnen verlagen. Bij de implementatie van de KRW in het Besluit kwaliteitseisen monitoring water 2009 (Bkmw 2009) is dit vertaald in de volgende doelstelling (art. 12): *De kwaliteit van grondwaterlichamen waarin een waterwinlocatie is gelegen verbetert zodanig dat het niveau van zuivering van het onttrokken water kan worden verlaagd.*

Dit is een streefwaarde waaraan geen realisatiedatum is gekoppeld maar waar wel naartoe gewerkt moet worden. Om deze doelstellingen te halen, worden onder regie van provincies gebiedsdossiers voor drinkwaterwinningen opgesteld conform de afspraken in het Nationaal Water Overleg van 16 juni 2010, document: *Afspraken invoering gebiedsdossiers waterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening* (hierna "de landelijke afspraak"). Maar ook vanuit de Drinkwaterwet (Dww) wordt bestuursorganen opgedragen te zorgen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening (art. 2 Dww).

De provincie Utrecht heeft samen met betrokken partijen, waaronder de drinkwaterbedrijven, Rijkswaterstaat, water- en hoogheemraadschappen, gemeenten en milieu- en omgevingsdiensten, 27 gebiedsdossiers (26 grondwater- en 1 oppervlaktewaterwinning) opgesteld om de toestand van drinkwaterwinningen te beoordelen.

Gebiedsdossiers

Doel van het gebiedsdossier is het scheppen van een gemeenschappelijk inzicht in de factoren die van belang zijn voor de kwaliteit van het onttrokken water voor de bereiding van drinkwater. Hierdoor ontstaat inzicht in de mogelijk aanwezige bronnen van verontreiniging (diffuse bronnen, lijnbronnen en puntbronnen) en de daarbij behorende stoffen die het halen van de KRW-doelen in de weg staan. Door de risico's specifiek per drinkwaterwinning te analyseren, kunnen ook specifiek per winning effectieve maatregelen geformuleerd worden. Door dit proces gezamenlijk met de betrokken partijen te doorlopen bestaat er tevens een gedragen basis voor de noodzaak voor het nemen van deze maatregelen en het maken van afspraken om deze te realiseren.

In de gebiedsdossiers worden de aanwezige bedreigingen geanalyseerd en vertaald naar risico's voor de drinkwaterwinning. Hierbij worden drie invalshoeken gehanteerd om de noodzaak voor het nemen van maatregelen te onderbouwen.

- De eerste invalshoek is een 'theoretische analyse' van huidige risico's, zoals puntbronnen, kwaliteit van het rivierwater, spoorlijnen, wegen & kanalen en landgebruiksfuncties als stedelijk gebied en industrieterreinen.
- De tweede invalshoek betreft het toetsen van de huidige kwaliteit van het grondwater dat door het drinkwaterbedrijf op tientallen meters diepte wordt onttrokken aan normen die gelden voor grondwater dat bestemd is voor de bereiding van drinkwater.
- De derde invalshoek betreft een beoordeling van de beleidsmatige bescherming van de winning door analyse van de bestemmingsplannen, calamiteitenplannen, rioleringsplannen en ander beleid dat relevant is voor de toekomstige risico's voor de kwaliteit van het grondwater.

Op basis van deze risico's zijn maatregelen geformuleerd in de gebiedsdossiers. Naar aanleiding van prioritering, in samenwerking met de gebiedspartijen, zijn deze maatregelen nader uitgewerkt en opgenomen in dit uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma zet een belangrijke stap in de richting van het veiligstellen van deze winningen voor de toekomst en kan op draagvlak van de betrokken partijen rekenen.

Omdat de gebiedsdossiers feitendocumenten zijn waarin de winningen worden beschreven, zijn in de dossiers geen afspraken opgenomen over de maatregelen, de kosten en verantwoordelijke partij voor het uitvoeren daarvan. Deze afspraken zijn opgenomen in dit uitvoeringsprogramma.

1.2 Afbakening

Dit uitvoeringsprogramma heeft betrekking op de beschermingszones³ van 26 grondwaterwinningen⁴ en 1 oppervlaktewaterwinning binnen de provincie Utrecht (zie bijlage 2). Bij de grondwaterwinningen maken we onderscheid tussen kwetsbare winningen (13) en niet-kwetsbare winningen (13).

³ Beschermingszones: Grondwaterbeschermingszones: Waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied (25-jaarszone), boringsvrije zone, 100-jaarsaandachtsgebied; beschermingszones drinkwaterwinning (Nieuwersluis)

1.3 Doel en status

Doel van het uitvoeringsprogramma is om bestuurlijk draagvlak te hebben voor de uitvoering van maatregelen. Na instemming van de betrokken organisaties stellen Gedeputeerde Staten (GS) het uitvoeringsprogramma vast. Zoals afgesproken in de landelijke afspraak van het Nationaal Water Overleg (NWO) worden de KRW-maatregelen uit het uitvoeringsprogramma vastgelegd in de plannen van de waterbeheerders. GS nemen de KRW-maatregelen die tot de taak van de provincie behoren, op in de betrokken provinciale plannen conform de plancycclus van de KRW. De oppervlaktewaterbeheerders nemen de KRW-maatregelen die tot de taak van de waterbeheerder behoren, op in de betrokken waterbeheerplannen (conform de plancycclus van de KRW).

1.4 Totstandkoming

Bij het opstellen van de gebiedsdossiers en uitvoering van maatregelen is gekozen voor het werken met een gebiedsaanpak. De gebiedsaanpak betreft de gebiedspartijen bij het opstellen van de gebiedsdossiers en de benodigde maatregelen en biedt een platform voor het uitwisselen van informatie per winning. In de 27 gebiedsdossiers zijn maatregelen opgenomen op basis van zowel de knelpuntenanalyse als een prioritering in het gebiedsgesprek. In totaal zijn meer dan 150 maatregelen geformuleerd. Op basis daarvan zijn thema's benoemd en geprioriteerd in overleg met de gebiedspartijen. Voor de prioritaire thema's zijn de concrete knelpunten en mogelijke aanpak in beeld gebracht. Daarbij is ervoor gekozen om voor thema's die in meerdere gebieden spelen, één maatregel te formuleren die van toepassing is op meerdere gebieden of voor alle kwetsbare en/of niet kwetsbare winningen. Voor de kwetsbare winningen is dit in 2013 besproken in gebiedsgesprekken. In het vervolgproces zijn de maatregelen uitgewerkt, en zijn afspraken gemaakt over de uitvoering (trekker, planning, financiering etc.). In dit uitvoeringsprogramma is de aanpak van de (KRW)maatregelen zoveel mogelijk beschreven in concrete activiteiten. Bij de prioritering hebben we rekening gehouden met het verplichtende karakter van de KRW. Dit uitvoeringsprogramma heeft een relatie met de KRW deelplannen Rijn-West en Rijn-Oost: de KRW maatregelen worden uiteindelijk opgenomen in het Stroomgebiedbeheerplan Rijn-Delta. Dit kunnen ook onderzoeksmaatregelen zijn. Voor de overige maatregelen uit het uitvoeringsprogramma zijn afspraken gemaakt tussen de gebiedspartijen onderling. In een bestuurlijke briefwisseling (februari 2014) is verzocht om instemming voor de gevraagde inzet en verantwoordelijkheden.

1.5 KRW mijlpalen

In de KRW wordt zowel vooruit gekeken – worden de doelen gehaald in de toekomst? – als achteruit gekeken – voldoen de grondwaterlichamen aan de goede toestand? Het vooruit kijken wordt *karakterisering* genoemd (de zogenaamde artikel 5 rapportage). Het achteruit kijken is de *beoordeling* en wordt opgenomen in het Stroomgebiedbeheerplan (SGBP). Zowel karakterisering als beoordeling vindt plaats in cycli van 6 jaar. De gebiedsdossiers zijn een onderdeel van de *karakterisering*. Het actualiseren van de gebiedsdossiers volgt de cycli van de KRW. De actualisatiefrequentie is daarmee eens per 6 jaar of zoveel vaker als ontwikkelingen dat noodzakelijk maken. Passend bij de wijze waarop de gebiedsdossiers tot stand zijn gekomen, zijn de gebiedsdossiers geen afgeronde rapporten, maar vormen een levend document als instrument om binnen het gebiedsproces – gezamenlijk met de gebiedspartijen – de drinkwaterwinningen duurzaam te beschermen en de drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen. De eerste karakterisering is afgerond in 2007 en had betrekking op het realiseren van de doelen in 2015. De eerste toestandsbeoordeling heeft plaatsgevonden in het eerste SGBP in 2009. In het eerste SGBP zijn maatregelen opgenomen die bijdragen aan het realiseren van de goede toestand. Voor het tweede SGBP vond een actualisatie van de *karakterisering* en '*at risk*' *bepaling* plaats in 2013. De gebiedsdossiers leverden hier een bijdrage aan. De *at risk* *bepaling* vindt plaats op basis van intussen verzamelde data uit meetnetten (surveillance- en operationele meetnetten) en eventueel ontwikkelde voorspellingsmodellen om de toestand in 2021 te voorspellen. De tweede toestandsbeoordeling vindt plaats in 2015. Het tweede SGBP, met daarin de maatregelen voor de periode 2016-2021, wordt eind 2015 vastgesteld.

⁴ De Bethunepolder wordt meegerekend als grondwaterwinning, maar in strikte zin is het een oppervlaktewaterwinning.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit uitvoeringsprogramma is het kader opgenomen waarbinnen de uitvoering van de maatregelen plaatsvindt. In hoofdstuk 3 zijn de uit te voeren maatregelen opgenomen en in hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van de beheersfactoren van dit programma. Hoofdstuk 5 geeft een kort overzicht van de relevante monitoring. Tenslotte volgen in hoofdstuk 6 de afspraken over de bijdrage van de betrokken partijen aan dit uitvoeringsprogramma.

2 Kader

2.1 Noodzaak maatregelen

De noodzaak voor het nemen van maatregelen is gebaseerd op een inhoudelijke analyse van de ruwwaterkwaliteit, de risico's van verontreinigingsbronnen aan maaiveld en de beoordeling van de beleidsmatige bescherming van de winning. Per winning zijn in de gebiedsdossiers deze risico's beschreven en samengevat in een signaleringsdiagram⁵. Daarbij zijn ook mogelijke maatregelen benoemd voor de geconstateerde knelpunten en risico's. De beoordeling van de risico's van de Utrechtse waterwinningen is samengevat in bijlage 3.

2.2 Gezamenlijk uitvoeringsprogramma

Met dit uitvoeringsprogramma willen we voldoen aan de doelstellingen van de KRW en de provinciale doelstellingen voor drinkwaterwinningen zoals opgenomen in het provinciaal Waterplan 2010-2015 en het provinciaal Grondwaterplan 2008-2013. Op basis van monitoring en evaluatie moet blijken in hoeverre met deze maatregelen de doelstellingen worden gehaald.

Het uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen in goede samenwerking met alle partijen die een belangrijke rol vervullen als het gaat om de bescherming van drinkwaterwinningen. Bij het opstellen van de gebiedsdossiers en uitwerken van de maatregelen waren betrokken:

Gemeenten:

Kwetsbare winningen: Woerden, Stichtse Vecht, De Bilt, Utrecht, Bunnik, Zeist, Soest, Amersfoort, Leusden, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Wijde Meren

Niet-kwetsbare winningen: Nieuwegein, IJsselstein, Wijk bij Duurstede, Vianen, Houten, Veenendaal, Lopik, Bunschoten, Woudenberg, Amersfoort, Leusden, Montfoort, Woerden, Utrecht

Oppervlaktewaterwinning: Stichtse Vecht, Wijde Meren

Omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Regio Utrecht (voorheen Milieudienst ZOU, Milieudienst NWU), Servicebureau Gemeenten (Eemland)

Drinkwaterbedrijven: Vitens, Oasen, Waternet

Watersbeheerders: Waternet, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat Midden Nederland

Overige partijen: Defensie, Het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Recreatieschap Midden Nederland, Provincie Noord Holland.

Vanuit hun verantwoordelijkheid op grond van de Wet milieubeheer en de Drinkwaterwet, speelden de provincie Utrecht en de drinkwaterbedrijven Vitens, Oasen en Waternet een centrale rol bij het tot stand komen van dit programma, waarbij de provincie conform landelijke afspraken eindverantwoordelijk is voor het 'aanleggen van gebiedsdossiers' als opgenomen in het Stroomgebiedbeheerplan Rijn-Delta. De drinkwaterbedrijven hebben inhoudelijk bijgedragen aan dit uitvoeringsprogramma door onder meer relevante informatie aan te leveren en door het analyseren van de risico's voor de drinkwaterwinningen als basis voor het formuleren van effectieve maatregelen. De verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden en plichten voor de bescherming van de bronnen voor de openbare drinkwatervoorziening is gebaseerd op de Wet milieubeheer, de Drinkwaterwet, de Wet ruimtelijke ordening, de Wet bodembescherming en de Waterwet. De bescherming van de bronnen vindt tevens zijn grondslag in EU-richtlijnen als de KRW, de Grondwaterrichtlijn, de Drinkwaterrichtlijn en de

⁵ In het 'signaleringsdiagram' wordt de grondwaterkwaliteit, het risico op verontreiniging, het beschermingsbeleid en de uitvoering in 8 categorieën ingedeeld en beoordeeld (goed, matig, onvoldoende).

Nitraatrichtlijn. In bijlage 4 is een opsomming opgenomen van de belangrijkste verantwoordelijkheden en rollen voor partijen.

2.3 Wat doen we al?

Dit project staat niet op zichzelf. De provincie Utrecht en betrokken gebiedspartijen voeren taken en projecten uit op strategisch en operationeel niveau om de drinkwaterwinningen in Utrecht duurzaam veilig te stellen. In bijlage 6 is een beperkte opsomming van de meest relevante taken en projecten opgenomen.

3 Uit te voeren maatregelen

3.1 Inleiding

Voor alle winningen voor drinkwater is een gebiedsdossier opgesteld waarin de knelpunten zijn beschreven en maatregelen zijn voorgesteld. De winningen zijn weliswaar verschillend, maar bij veel winningen zijn de knelpunten en maatregelen vergelijkbaar (zie bijlage 3). Bij de uitwerking zijn de maatregelen daarom gebundeld. De voorgestelde gebundelde maatregelen zijn geprioriteerd. In dit hoofdstuk wordt voor elke maatregel noodzaak en aanpak nader omschreven via een vast stramien, dat hieronder beschreven is. Bijlage 1 bevat een overzicht van de maatregelen.

Noodzaak

Het uitvoeren van maatregelen voor winningen via een gebiedsgerichte aanpak is weliswaar nieuw, maar veel is al geregeld via bestaande regelgeving en afspraken in de uitvoering. Een aantal maatregelen is gericht op verbetering van de uitvoering van bestaande regelgeving. Bij andere maatregelen gaat het om het beter in beeld brengen van de (grond)waterkwaliteit. De meeste maatregelen zijn preventief en hebben tot doel emissies naar het grondwater te beperken door technische maatregelen en door voorlichting.

Maatregel

De omschrijving van de maatregelen geeft een korte procesmatige beschrijving van de aanpak. Een aantal van deze maatregelen wordt opgenomen in het 2^e Stroomgebiedbeheerplan van de KRW. Hiervoor gelden de KRW-rapportage- en resultaatverplichtingen. De overige maatregelen maken deel uit van het uitvoeringsprogramma en zullen in dit kader worden gevolgd, indien mogelijk via de gebiedsgerichte aanpak.

Om een maatregel als KRW-maatregel aan te merken moet deze voldoen aan de volgende criteria:

1. De maatregel heeft een relatie met de KRW doelstelling:
 - a. De winning is in een slechte toestand en/of zij is *at risk*
 - b. Er is een noodzaak om een prevent & limit maatregel⁶ te treffen;
2. De uitvoering betreft de periode dec 2015-dec 2021⁷;
3. De maatregel betreft een extra inspanning (bovenwettelijk of bij uitvoering wettelijke taak);
4. De maatregel is voldoende doelmatig en proportioneel;
5. Er is bestuurlijk draagvlak voor de maatregel en deze is uitvoerbaar;
6. De voortgang van de maatregel is voldoende meetbaar.

De overige maatregelen in het uitvoeringsprogramma betreffen:

- maatregelen gereed vóór eind 2015;
- afspraken over kwaliteitsverbetering uitvoering wettelijke taken en bevoegdheden.

Activiteiten en eindresultaat

De activiteiten en eindresultaten worden nader beschreven.

Organisatie

Bij het uitvoeren van de maatregelen hebben partijen ieder hun eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast is samenwerking belangrijk. Bij elke activiteit is aangegeven welke partij het initiatief neemt en wie betrokken zijn.

Kosten en planning

De benodigde inzet voor het uitvoeringsprogramma voor elke organisatie kan gebaseerd worden op de geschatte kosten en planning (bijlage 9). Bij het verder uitwerken van maatregelen en jaarplannen kan blijken dat aanvullende kosten en inzet nodig zijn. In dat geval is het mogelijk daarover nadere afspraken te maken tijdens de uitvoering van het programma en dit op te nemen bij de rapportage van de voortgang.

⁶ Gericht op het duurzaam veiligstellen of bereiken van de goede toestand van grondwaterlichaam of beschermd gebied

⁷ Gaat niet om maatregel afgerond voor dec. 2015; kan wel voortzetting zijn van lopende maatregel

3.2 Maatregelen

In de hierna volgende bladzijden worden de maatregelen afzonderlijk beschreven. Bijlage 1 bevat een overzicht van alle maatregelen. Bij de maatregelen is aangegeven waar deze van toepassing zijn: kwetsbare winningen, niet-kwetsbare winningen of gebiedsspecifiek. In bijlage 2 kunt u zien welke organisatie bij welke winning betrokken is en is de typering voor elke winning aangegeven.

In onderstaande tabel is per type winning samengevat welke maatregelen van toepassing zijn.

Waar	Maatregelnummers
Kwetsbare winningen	1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12
Niet-kwetsbare winningen	1,2,3,6,10,11,12
Gebiedsspecifiek	9, 13, 14

Maatregel 1: Uitvoeren gebiedsaanpak

Winningen: alle kwetsbare winningen en niet-kwetsbare winningen

Noodzaak

Provincie Utrecht werkt al sinds 2002 met gebiedsdossiers en een gebiedsgerichte aanpak. Eén van de belangrijkste maatregelen voor de bescherming van winningen is goede samenwerking en afstemming van regulier werk, zoals bij ruimtelijke ontwikkelingen en handhaving. De gebiedsaanpak biedt een kader om goed contact te onderhouden en elkaar te informeren over de voortgang van maatregelen en nieuwe ontwikkelingen. Op deze manier kunnen alle betrokken partijen voldoende aandacht geven aan de bescherming van alle kwetsbare en niet-kwetsbare winningen.

Voor de gebiedsgerichte afstemming van beleid en uitvoering is goede samenwerking en het maken van afspraken belangrijk. Zowel over inzet, als over ieders rol bij de gebiedsaanpak.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Uitvoeren meerjarige afspraken gebiedsaanpak en 'adequate handhaving' in beschermingszones.	Provincie	Allen (zie §2.2)	Regulier/uren	Ja

Activiteiten en eindresultaat

Activiteiten

De inzet bij kwetsbare winningen is intensiever dan bij niet-kwetsbare winningen:

1. De provinciale gebiedscoördinator neemt het initiatief voor het organiseren van het gebiedsgesprek, de gebiedsschouw (gezamenlijke gebiedsgerichte handhaving) en draagt zorg voor beheer en actualiseren van het gebiedsdossier. Voor niet-kwetsbare winningen is dit een optie indien ontwikkelingen er aanleiding voor geven en wordt het gebiedsdossier tenminste 1x/6 jr geactualiseerd. In het gebiedsgesprek is aandacht voor het signaleren van trends in de (ruw)waterkwaliteit en afstemming over ontwikkelingen. Dit vraagt van alle betrokkenen een goede voorbereiding.
2. In de handhavingstrategie⁸ prioriteit geven aan bedrijven en inrichtingen in grondwaterbeschermingsgebieden;
3. Per gebiedsschouw de benodigde aandacht voor de risico's in het gebied bepalen met de externe partners;
4. Evaluatie van de gebiedsaanpak.

Eindresultaat

- Actueel gebiedsdossier voor elke kwetsbare winning. Voor niet-kwetsbare winningen is deze max 6 jr oud;
- Een rapportage van de gebiedsschouw voor alle kwetsbare winningen minimaal 1x/6 jr;
- Adequate handhaving in grondwaterbeschermingsgebieden;
- Evaluatie gebiedsaanpak op basis van jaarlijkse voortgangsrapportage.

Organisatie

De provincie heeft de regie en een actieve rol van gemeenten, regionale uitvoeringsdiensten, drinkwaterbedrijven en de waterschappen is noodzakelijk om alle maatregelen en wettelijke taken op een goede manier uit te voeren. Ook maatschappelijke organisaties zullen - waar nodig en mogelijk - betrokken worden. De provinciale gebiedscoördinator is verantwoordelijk voor coördinatie van de gebiedsaanpak per winning.

De (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden van betrokken organisaties zijn weergegeven in bijlage 4. Handhaving en afstemming over ontwikkelingen en beleid is een reguliere taak. Voor samenwerking in de gebiedsaanpak is aanvullende inzet nodig. Dit gaat met name om het voorbereiden van en deelname aan het gebiedsgesprek en de gebiedsschouw, en de eventuele inzet van de RUD⁹ daarbij.

Kosten en planning

Naast inzet van uren zijn er geen bijkomende kosten voorzien.

De activiteiten zijn doorlopend. De tussenevaluatie vindt plaats in 2017 op basis van de periode 2014-2017.

⁸ Zie ook Provinciale Nalevingsstrategie Omgevingsrecht 2012 – 2015

⁹ RUD: Regionale Uitvoeringsdienst. Voor regio Utrecht betreft dit: Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) en RUD 2.0

Maatregel 2: Voorkantsturing ruimtelijke bescherming

Winningen: alle kwetsbare winningen en niet-kwetsbare winningen

Noodzaak

Het ruimtegebruik rondom drinkwaterwinningen heeft invloed op de kwaliteit van het gewonnen water. Om het risico op verontreinigingen te beperken geldt bescherming vanuit de Wet Milieubeheer (Wm). In de Provinciale Milieuverordening (PMV) zijn de actuele grondwaterbeschermingszones¹⁰ vastgelegd (bijlage 7). Op grond daarvan zijn bepaalde inrichtingen en activiteiten gehouden aan regels of verboden. In de Provinciale Structuurvisie (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) zijn beleidsuitspraken en regels opgenomen voor de beschermingszones drinkwaterwinning voor de grondwaterwinningen¹¹, de oppervlaktewaterwinningen Nieuwegein C.B. (Lekkanaal) en Nieuwersluis (ARK) en voor het Infiltratiegebied Utrechtse Heuvelrug (bijlage 8).

Bij een juiste weergave van de actueel geldende beschermingszones in bestemmingsplannen kunnen ruimtelijke ontwikkelingen daaraan worden getoetst. Dit geeft helderheid voor burgers en bedrijven over de ligging van de begrenzingen m.b.t. de provinciale milieuregels en bij de aanvraag van omgevingsvergunningen. In deze gebieden moet het bevoegd gezag bij de ruimtelijke ordening 'rekening houden met het drinkwaterbelang', in de Drinkwaterwet aangeduid als een 'dwingende reden van groot openbaar belang'. Dit verplicht tot een goede motivatie van keuzes. In de *Handreiking grondwaterbescherming in ruimtelijke plannen* (i.o. gepland 2014) zijn de rollen en de aanpak hiervoor beschreven. Door voorkantsturing krijgt de bescherming van het drinkwaterbelang een duidelijke plaats bij de totstandkoming van ruimtelijke plannen en ontwikkelingen. Zo kunnen we het risico van het ruimtegebruik voor de winningen beperken.

Het risico van het ruimtegebruik voor de winningen dient te worden beperkt door bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestemmingsplannen het drinkwaterbelang mee te wegen als 'dwingende reden van groot openbaar belang'

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Invulling geven aan de samenwerking voor de planologische bescherming van drinkwaterwinningen door achteruitgang te voorkomen en kansen voor verbetering te benutten.	Gemeente	Allen	Regulier	Ja

Activiteiten en eindresultaat

Activiteiten

- Rekening houden met het drinkwaterbelang
Rekening houden met het drinkwaterbelang bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals aanvragen van omgevingsvergunningen, herstructurering van bedrijventerreinen, structuurvisies en in de watertoets.
- Invulling en uitvoering geven aan voorkantsturing
Afstemmen met provincie en het drinkwaterbedrijf met betrekking tot het drinkwaterbelang. Partijen informeren elkaar en betrekken de gebiedscoördinator vroegtijdig bij relevante ruimtelijke ontwikkelingen. Gebiedscoördinator draagt zorg voor advisering. Rolverdeling op basis van de *Handreiking grondwaterbescherming in ruimtelijke plannen*.
- Aandacht voor ruimtelijke ontwikkelingen in het gebiedsgesprek
Voor kwetsbare winningen: Ruimtelijke ontwikkelingen als vast agendapunt opnemen in het gebiedsgesprek. Vooraf in beeld brengen actuele ontwikkelingen en evalueren van gepasseerde bestemmingsplannen en praktijkervaringen (o.a. met het gebruik van de Handreiking, procesafspraken, watertoets).
- Het waterwinbelang opnemen in bestemmingsplannen en verwijzing naar de actuele beschermingszones en regels in PMV, PRV en PRS bij de eerstvolgende wijziging, herziening en vernieuwing van het bestemmingsplan. In motivatie of overleg met de provincie aangeven hoe deze in kaart, regels en toelichting worden opgenomen. Dit betreft grondwaterbeschermingszones, beschermingszones oppervlaktewaterwinningen en het Infiltratiegebied Utrechtse Heuvelrug. Een nadere toelichting op de wijze

¹⁰ waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied (25 jaarzone), 100-jaarszone en boringsvrije zone

¹¹ waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied (25 jaarzone) en 100-jaarszone

waarop rekening gehouden kan worden met het drinkwaterbelang is beschreven in de *Handreiking grondwaterbescherming in ruimtelijke plannen*.

5. Evaluatie voorkantsturing

Opstellen evaluatie voorkantsturing in 2017, op basis van de jaarlijkse evaluatie per gebied (zie actie 3) en een inventarisatie m.b.t. bestemmingsplannen (zie actie 4).

Eindresultaat

- Bij het opstellen van bestemmingsplannen en alle overige ruimtelijke ontwikkelingen en – beleidsplannen wordt het drinkwaterbelang meegewogen als 'dwingende reden van groot openbaar belang' waardoor de risico's van het ruimtegebruik voor de winning beperkt worden: achteruitgang voorkomen en kansen voor verbetering benutten.
- Bestemmingsplannen bevatten (verwijzing naar) de actueel geldende begrenzingen en regels. Het waterwinbelang is opgenomen in regels en toelichting.
- De ruimtelijke risico's nemen niet toe en verminderen waar mogelijk.
- Evaluatie (2017): Inzicht in de werkbaarheid en het effect van de voorkantsturing.

Organisatie

Het vraagt inzet van alle partijen om de ruimtelijke risico's voor drinkwaterwinningen te verminderen.

1. Het bevoegd gezag, meestal de gemeente, is primair verantwoordelijk voor het ruimtelijk beleid.
2. Gemeente informeert gebiedscoördinator en andere gebiedspartijen actief. Provincie en drinkwaterbedrijf spelen een actieve rol bij advisering. Er worden afspraken gemaakt met waterschappen over de watertoets.
3. Provincie is trekker van het gebiedsgesprek (gebiedscoördinator). Betrokken zijn provincie (RO), gemeenten, drinkwaterbedrijven en waterschappen.
4. Het opstellen van bestemmingsplannen is een wettelijke taak van gemeenten. De provincie heeft de mogelijkheid om een inpassingsplan te maken en dient daarbij dezelfde regels in acht te nemen. Waterschappen voeren de watertoets uit. Dit betreft wettelijke taken.
5. Provincie stelt een evaluatie op in samenwerking met de gebiedspartijen.

Kosten en planning

- 1,2,3,5: Deze maatregel betreft uitvoering van een reguliere taak en er zijn geen extra financiële middelen nodig.
- 4: Kosten: vallen onder reguliere werk van bevoegde gezagen. Planning: Bij de eerstvolgende mogelijkheid en tenminste binnen 10 jaar.

Maatregel 3: Bewustwording in grondwaterbeschermingszones

Winningen: alle kwetsbare winningen en niet-kwetsbare winningen

Noodzaak

De meeste kwetsbare winningen in de provincie Utrecht liggen in de buurt van een stedelijke kern en trekken water aan vanuit stedelijk gebied. In winputten en waarnemingsputten worden diverse verontreinigingen aangetroffen. Diffuse verontreinigingen vanuit het stedelijk gebied zijn daardoor vaak een knelpunt voor het bereiken van KRW-doelen en –verplichtingen.

De veroorzakers hiervan, veelal burgers en bedrijven, zijn zich vaak niet bewust van de gevolgen van hun handelen en dan met name in de (kwetsbare) grondwaterbeschermingsgebieden. Onvoldoende bekendheid bij burgers en bedrijven met de regels in de PMV en de ‘zorgplicht’ die volgt uit de Drinkwaterwet is een zorg. Aandachtspunt daarbij is dat nieuwe bewoners en bedrijven worden geïnformeerd.

Ook is het nodig dat beleidsmakers, handhavers en vergunningverleners op de hoogte zijn van de regelgeving. Hiermee kan vergunnen of toestaan van activiteiten die mogelijk een bedreiging voor het grondwater vormen worden voorkomen. Het is nodig om de gemeente - als eigenaar van het omgevingsloket en daarmee eerste aanspreekpunt voor de burgers en bedrijven - van informatie te voorzien, waarmee zij deze juist en volledig kunnen informeren.

Vergroten van het bewustzijn van PMV regels en zorgplicht is nodig, zodat burgers en bedrijven zorgvuldiger omgaan met de omgeving en overheden de regelgeving op een goede manier meenemen in beleid en uitvoering. Zo kan diffuse verontreiniging van bodem en grondwater worden voorkomen.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
3a: Opstellen van een voorlichtingsstrategie en -materiaal ter ondersteuning van lokale voorlichting over de grondwaterbeschermingsgebieden.	Drinkwater bedrijf	Allen	Regulier/ uren € 30.000	Ja
3b: Uitvoeren van de voorlichtingsstrategie voor lokale voorlichting over de grondwaterbeschermingsgebieden.	Drinkwater bedrijf	Allen	PM	Nee

Activiteiten en eindresultaat

De activiteiten hebben tot doel burgers en bedrijven bewust te maken en te houden van de kwetsbaarheid van de grondwaterbeschermingszones voor drinkwaterwinning en de risico's van bepaald gedrag of handelen voor de kwaliteit van de bronnen voor drinkwater.

- Informatie geven over de regelgeving in de PMV en de ‘zorgplicht’ die hierop van toepassing is. Aandacht voor alternatieven voor het ongewenste gedrag en successen van beleid en maatregelen in het verleden. In de grondwaterbeschermingszones van kwetsbare winningen zal deze maatregel intensiever worden ingezet dan in de overige beschermingszones van winningen.
- Beleidsmakers, handhavers en vergunningverleners op de hoogte brengen van de regelgeving.

3a. Opstellen van een voorlichtingsstrategie en -materiaal

1. Ontwikkelen voorlichtingsstrategie

Een aanpak uitwerken om de regels in beschermingszones, het risico van gebruik stoffen en de wijze waarop hiermee om te gaan onder de aandacht te brengen van burgers, bedrijven en overheden en het bewustzijn ervan te borgen en actueel te houden. Onderdeel van de strategie is om kansen te benutten voor communicatie door aan te sluiten bij het reguliere werk van partijen en deze op te nemen in een communicatiekalender. In de voorlichtingsstrategie zal een afweging worden gemaakt op basis van kosteneffectiviteit. . De focus ligt op het grondwaterbeschermingsgebied.

2. Ontwikkelen informatiemateriaal

Standaard informatiemateriaal, dat klaar ligt om in te zetten voor communicatie activiteiten (folders voor welkomsmat nieuwe bewoners, website/internetpagina, filmpje, persbericht etc.).

3. Evaluatie voorlichtingsstrategie

In voorlichtingsstrategie aandacht besteden aan wijze waarop deze kan worden geëvalueerd. Daarvoor (jaarlijks) een overzicht van uitgevoerde activiteiten bijhouden.

3b: Uitvoeren van de voorlichtingsstrategie

1. Opstellen communicatiekalender

Een kalender opstellen om kansen die zich voordoen, te benutten om burgers of bedrijven te informeren over de grondwaterbeschermingszones zoals evenementen, regionale weekbladen, communicatie rondom afkoppelen. Deze agenderen en actualiseren in de gebiedsgesprekken.

2. Daadwerkelijk inzetten van de communicatie

Uitvoeren activiteiten op basis van de communicatiekalender en afspraken die volgen uit de voorlichtingsstrategie.

3. Informeren beleidsmedewerkers en uitvoerders lokale overheden

Regelgeving PMV en 'zorgplicht' regelmatig onder de aandacht brengen bij de betrokken beleidsmedewerkers, handhavers en vergunningverleners. Drinkwaterbedrijf en provincie organiseren daarvoor i.s.m. de omgevingsdienst een voorlichtingsbijeenkomst voor de gemeenten waar een grondwaterbeschermingszone is vastgesteld.

Eindresultaat

Bekendheid met de regels in grondwaterbeschermingszones en toegenomen betrokkenheid bij de drinkwaterwinning bij burgers en bedrijven. Bekendheid met deze regels en de gebiedsaanpak bij uitvoerders en beleidsmakers die bij grondwaterbescherming betrokken zijn.

Het resultaat van voorlichting is niet eenvoudig te meten. Dit geldt ook voor kennis van regelgeving en gewenst gedrag bij een brede doelgroep. Of voorlichting daadwerkelijk leidt tot gewenst gedrag is nog veel lastiger te bepalen. Evaluatie zou kunnen worden uitgevoerd door een vraag m.b.t. bekendheid met de PMV, beschermingszone en/of belangrijk gewenst gedrag op te nemen in gemeentelijke burgerpanels of enquêtes.

Organisatie

3a: Het creëren van bewustwording is een gezamenlijke taak van de betrokken overheden en drinkwaterbedrijven. Het drinkwaterbedrijf neemt het initiatief om de voorlichtingsstrategie op te stellen en maakt daarin afspraken met de betrokken partijen over de rolverdeling. Betrokken organisaties werken actief mee, zoveel mogelijk aansluitend bij de lopende werkzaamheden.

3b: Communicatiekalender:

1. Het drinkwaterbedrijf neemt het initiatief om een communicatiekalender op te stellen en stemt dit af met de andere drinkwaterbedrijven, de provincie en de andere betrokken gebiedspartijen.
2. Partijen voeren activiteiten uit volgens afspraken in de strategie en de communicatiekalender.
3. Drinkwaterbedrijf en provincie trekken deze actie en werken samen met de betreffende omgevingsdienst. Gemeenten werken actief mee en stellen voor deze bijeenkomsten eventueel ruimte beschikbaar en inzet van de omgevingsdienst.

Kosten en planning

Kosten:

3a: Totaal €30.000. Dit betreft ca. €10.000 voor opstellen van voorlichtingsstrategie en –materiaal door elk van de drie betrokken waterbedrijven.

3b: Een inschatting van de kosten kan worden gemaakt op basis van afspraken die volgen uit de voorlichtingsstrategie en jaarlijks op basis van de communicatiekalender. Er kan gekozen worden voor een (gezamenlijk) basisbudget per jaar of incidentele financiering per activiteit. Daarnaast is vooral extra inzet van uren nodig. In de voorlichtingsstrategie wordt een afweging gemaakt op basis van kosteneffectiviteit van een activiteit.

De voorlichtingsbijeenkomsten voor gemeenten kosten 2-5 dagen per keer voor het waterbedrijf, de provincie en de omgevingsdienst.

Planning: De voorlichtingsstrategie wordt opgesteld in 2014-2015. De uitvoering loopt door tot 2021. Er wordt jaarlijks een kalender opgesteld en geagendeerd in de gebiedsgesprekken. Planning voorlichtingsbijeenkomsten voor gemeenten in overleg.

Maatregel 4: Emissiereductie bestrijdingsmiddelen stedelijk gebied

Winningen: alle kwetsbare winningen

Noodzaak

In stedelijk gebied worden nog vaak bestrijdingsmiddelen gebruikt voor onkruidvrij maken van verhardingen en beheer van openbaar groen. Ook voor het beheer van sportvelden, golfbanen, verharde terreinen en tuinen van bedrijven en particulieren, recreatieterreinen en spoorbanen worden bestrijdingsmiddelen gebruikt. Wanneer deze stoffen infiltreren in de bodem kunnen deze in het grondwater terecht komen. Kwetsbare winningen zijn hier gevoelig voor. Daarom is het belangrijk om emissies van bestrijdingsmiddelen naar grondwater te beperken. In het landelijke beleid zoals opgesteld in de *Tweede Nota duurzame gewasbescherming*¹² is hier dan ook aandacht voor. Er wordt een landelijk verbod voorbereid op gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen voor het beheer van verhardingen en groen. Dit verbod gaat tussen 2015 en 2017 (gefaseerd) gelden voor zowel professioneel als particulier gebruik op verhardingen en groene terreinen en ook voor parken, sport- en recreatieterreinen. Met dit verbod wordt het niet-landbouwkundig gebruik van het veelgebruikte middel RoundUp verboden. En worden burgers, bedrijven én overheden verplicht alternatieven te zoeken. Mogelijk zal vanuit het Rijk een landelijke campagne worden gehouden rondom dit verbod. Zolang het verbod onzeker is en in de aanloop er naartoe, is het wenselijk emissiereductie in grondwaterbeschermingsgebieden onder de aandacht te brengen.

Om een emissiereductie te bevorderen is het belangrijk alternatieven voor het beheer van verhardingen en (openbaar) groen onder de aandacht te brengen bij burgers, bedrijven en overheden om diffuse verontreiniging van bodem en grondwater te voorkomen. Daarvoor is het nodig te volgen welke nieuwe middelen en methoden er ontwikkeld worden.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
4a: Opstellen van voorlichtingsstrategie en -materiaal ter ondersteuning van lokale voorlichting gericht op emissiereductie van bestrijdingsmiddelen op groene en verharde terreinen in de grondwaterbeschermingsgebieden.	Provincie	Allen	Regulier/uren €10.000	Ja
4b: Uitvoeren van de voorlichtingsstrategie voor lokale voorlichting gericht op emissiereductie van bestrijdingsmiddelen op groene en verharde terreinen in de grondwaterbeschermingsgebieden.	Provincie	Allen	PM	Nee

Activiteiten en eindresultaat

Doelgroepen van deze maatregel zijn: burgers, bedrijven en gemeenten binnen de grondwaterbeschermingsgebieden en eventueel het Infiltratiegebied Utrechtse Heuvelrug.

1. Opstellen voorlichtingsstrategie en – materiaal voor lokale voorlichting.

Dit is een vervolg op het project Schoon Grondwater Utrechtse Heuvelrug. Ook kan afstemming gezocht worden met de platforms van de waterschappen (WINNET, Platform Water Vallei en Eem) in het kader van emissiebeheer.

Doelgroepen:

- Burgers en bedrijven. Aandacht voor: alternatieven, verboden middelen, omruilactie, regionale weekbladen
 - Terreinbeheerders en professionele beheerders. Aandacht voor: sport- en golfterreinen, ervaringen vanuit het project Schoon Grondwater Utrechtse Heuvelrug en ervaringen van gemeenten.
2. Uitvoeren voorlichtingsstrategie
Uitvoeren van de activiteiten in de voorlichtingsstrategie
3. Voorlichting t.b.v. aanpassen beheermethoden door gemeenten
- Praktijknetwerk duurzaam terreinbeheer voor kennisuitwisseling beheermethoden tussen gemeenten (eventueel via platforms/WINNET); De opzet is 3 á 4 bijeenkomsten te organiseren.
 - Inventariseren gebruikte beheermethoden: bestrijdingsmiddelen, alternatieven, volgen 'substitutie'.

¹²Gezonde Groei, Duurzame Oogst, Tweede nota duurzame gewasbescherming, Ministerie van Economische Zaken, mei 2013

Eindresultaat

Het resultaat van deze maatregel hangt af van het landelijke beleid m.b.t. het al of niet instellen van een verbod op gebruik van bestrijdingsmiddelen buiten de landbouw. Het resultaat van de maatregel is daarom dat binnen grondwaterbeschermingsgebieden burgers, bedrijven en gemeenten goed geïnformeerd zijn over risico's van bestrijdingsmiddelengebruik voor de grondwaterkwaliteit en voorbereid zijn op een mogelijk verbod.

Omdat effecten van voorlichting niet eenvoudig te meten zijn, is het belangrijk in de strategie aandacht te besteden aan monitoring en evaluatie. Te denken valt aan monitoring en evaluatie bij elke activiteit, maar ook regelmatig evaluatie van de voortgang, zoals inventariseren van het gebruik van middelen en methoden. Daarnaast kan mogelijk gerichte kwaliteitsmonitoring in het (ondiepe) grondwater effecten aantonen.

Organisatie

Provincie neemt het initiatief voor het opstellen van een voorlichtingsstrategie in samenwerking met de betrokken partijen en met name de drinkwaterbedrijven en waterschappen. De betrokken partijen werken zonedig mee aan voorlichting.

Provincie neemt het initiatief voor het praktijknetwerk duurzaam terreinbeheer. Gemeenten spelen een actieve rol in het praktijknetwerk en werken mee aan de inventarisatie van beheermethoden. De gemeenten wisselen actief ervaringen uit over beheermethoden.

Kosten en planning

Kosten: ca. € 10.000 voor voorlichtingsstrategie en –materiaal. In de voorlichtingsstrategie zal een afweging gemaakt worden op basis van kosteneffectiviteit van een activiteit.

Daarnaast is inzet van uren nodig. In principe sluit dit aan bij de reguliere taak van partijen om beleid en uitvoering aan te passen aan de veranderende regelgeving m.b.t. beheer van verharde en groene terreinen. De provincie start in 2014 met het opstellen van de voorlichtingsstrategie. Het praktijknetwerk start in 2014 en loopt door tot 2017.

Maatregel 5: Drinkwaterbelang in calamiteitenplannen

Winningen: alle kwetsbare winningen

Noodzaak

Calamiteiten en incidenten kunnen verontreinigingen veroorzaken in bodem en grondwater. Te denken valt aan verontreinigd bluswater na een brand, lekkende olie of gevaarlijke stoffen na een ongeval, het uitvallen van een rioolgemaal of een breuk in een riool/persleiding. Het is belangrijk dat het drinkwaterbedrijf tijdig betrokken wordt bij de beheersing van calamiteiten en incidenten. En ook dat duidelijk is bij welk type calamiteit of incident dat nodig is. In calamiteiten- en incidentenplannen kan de procedure en rol van het drinkwaterbedrijf bij calamiteiten en incidenten worden vastgelegd. Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren deze plannen geactualiseerd.

Het is nodig dat relevante calamiteiten- en incidentenplannen met betrekking tot waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden actueel en compleet zijn, en de rol van het drinkwaterbedrijf er op een goede manier in is opgenomen.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Ervoor zorgen dat het drinkwaterbelang op adequate wijze is meegenomen in calamiteiten- en incidentenplannen van de verschillende betrokken (overheids-)organisaties en dat voor elke winning een operationeel calamiteitenplan beschikbaar is.	Drinkwater bedrijf	Allen	Regulier	Ja

Activiteiten en eindresultaat

Activiteiten

1. Drinkwaterbedrijf **maakt een risicoanalyse van de winningen** en stelt zonodig een protocol op voor de aanpak van bepaalde risicovolle calamiteiten/incidenten;
2. Drinkwaterbedrijf stelt een protocol op voor het betrekken van het drinkwaterbedrijf bij calamiteiten/incidenten bij drinkwaterwinningen en stemt dit af met de betrokken organisaties;
3. Gemeenten en andere betrokken organisaties vullen calamiteiten-/incidentenplannen indien nodig aan (o.a. wegen, transportleidingen, afkoppelen, riolering) en nemen het door het drinkwaterbedrijf opgestelde protocol op.

Eindresultaat

1. Risicoanalyse voor alle winningen;
2. Protocol voor betrekken drinkwaterbedrijf bij calamiteiten/incidenten;
3. Drinkwaterbelang is op adequate wijze meegenomen in calamiteiten- en incidentenplannen van gemeente, VRU en drinkwaterbedrijf.
4. Calamiteiten-/incidentenplannen van gebiedspartijen zijn actueel en compleet;

Organisatie

Drinkwaterbedrijf neemt initiatief voor het opstellen van een risicoanalyse van winningen en een protocol.

Gemeenten en gebiedspartijen werken mee aan het opstellen van het protocol.

Gemeenten en andere betrokken organisaties (VRU en/of waterschap (riolering)), dragen zorg voor complete en adequate calamiteiten-/incidentenplannen.

Kosten en planning

Het opstellen van een risicoanalyse voor winningen kost extra inzet.

Het opstellen van een protocol kan beperkte tijd kosten en betreft samenwerking in het kader van reguliere taken.

Het opnemen van het protocol in calamiteiten-/incidentenplannen en het compleet maken van de plannen is een reguliere taak van betrokken gebiedspartijen. De inspanning die dit vraagt verschilt per organisatie en hangt af van de actualiteit en volledigheid van de bestaande plannen.

Maatregel 6: Registratie en handhaving PMV gesloten WKO

Winningen: alle kwetsbare winningen en niet-kwetsbare winningen

Noodzaak

Gesloten WarmteKoudeOpslagsystemen (WKO) vormen een bedreiging voor de drinkwaterwinning vanwege het risico op lekkage van (koel)vloeistof. Op grond van het Wijzigingsbesluit Bodemenergiesystemen is de gemeente per 1 juli 2013 bevoegd gezag van gesloten WKO systemen. Er is nog weinig ervaring met het verwerken van meldingen van gesloten WKO en daarbij handhaven van het in de PMV vastgestelde verbod op WKO binnen grondwaterbeschermingsgebieden. Daardoor bestaat het risico op illegale aanleg van gesloten systemen binnen grondwaterbeschermingsgebieden en op lekkage op termijn van bestaande (verboden) gesloten systemen.

Vanwege de risico's op lekkage van (koel)vloeistof uit gesloten WKO-systemen is het nodig binnen grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones het geldende verbod op (gesloten) WKO systemen te handhaven en zo mogelijk de eventueel bestaande WKO systemen in beeld te brengen.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Registratie WKO systemen en handhaving PMV m.b.t. meldingen gesloten WKO systemen binnen grondwaterbeschermingszones en boringsvrije zones.	Gemeente	Provincie Drinkwater- bedrijf	Regulier/ uren	Nee

Activiteiten en eindresultaat

Binnen de grondwaterbeschermingszones van winningen:

1. Registratie gesloten (en open) WKO systemen en mogelijk maken van informatie-uitwisseling over deze systemen en meldingen met provincie en drinkwaterbedrijf.
2. Handhaving PMV binnen grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones:
 - Voorlichten initiatiefnemers over het in de PMV geldende verbod op gesloten WKO systemen ¹³;
 - Registratie meldingen nieuwe gesloten WKO systemen (wettelijke taak vanaf 1-7- 2013), controleren;
 - meldingen m.b.t. PMV (verbod) en eventueel doormelden aan bevoegd gezag PMV (boren);
 - Handhaven verbod gesloten WKO-systemen in grondwaterbeschermingsgebieden door bevoegd gezag bij meldingen WKO systemen;
 - Evaluatie van handhaving PMV bij meldingen gesloten WKO als onderdeel van de gebiedsschouw.
3. Voorlichting burgers en bedrijven over de website "WKOtool.nl". Dit is een landelijke applicatie waarin alle meldingen en vergunningen van open en gesloten WKO systemen zijn verzameld.

Eindresultaat

1. Overzicht van meldingen gesloten WKO systemen is toegankelijk voor provincie en drinkwaterbedrijf;
2. Voorkomen aanleg illegale gesloten WKO systemen;
3. Bekendheid met de WKO-tool.

Organisatie

1. Gemeente: Inventarisatie en registratie van gesloten WKO systemen. Provincie is verantwoordelijk voor registratie open WKO systemen.
2. Gemeente: Heeft een loketfunctie m.b.t. voorlichting over de vigerende wet en regelgeving. Registratie van meldingen en controle op basis van de PMV, evenals handhaving van de regels m.b.t. gesloten WKO systemen betreft een wettelijke taak per 1-7-2013.
Provincie: Handhaving PMV (boren in milieubeschermingsgebied) is een wettelijke taak. Evaluatie via gebiedsaanpak (gebiedsgesprek, gebiedsschouw) hoe deze nieuwe gemeentelijke taak wordt ingevuld en op welke wijze de PMV daarbij wordt gehandhaafd.
3. De provincie schrijft i.s.m. gemeenten en/of RUD een plan van aanpak voor voorlichting over WKO tool.

¹³ In grondwaterbeschermingsgebieden zijn gesloten WKO systemen verboden, in boringsvrije zones zijn deze alleen toegestaan boven de beschermende kleilaag (dieptegrens).

Kosten en planning

1. De wettelijke en reguliere taken zijn doorlopende werkzaamheden, mogelijk is inzet van uren nodig om dit goed uit te voeren.
2. Voorlichting over gesloten WKO systemen ligt in het verlengde van de taak van gemeenten als bevoegd gezag.

Maatregel 7: Goede staat riolering

Winningen: alle kwetsbare winningen

Noodzaak

Vanuit lekkende riolen kunnen allerlei verontreinigingen in het grondwater terecht komen, zoals bestrijdingsmiddelen die met het afspoelend regenwater mee het riool in komen, of medicijnresten die met het toiletwater mee komen. Daarnaast brengen overstorten en verkeerd aansluitingen bij afkoppelen een risico met zich mee. Ook het mogelijk ontbreken van beheer van riolering op eigen terrein van instellingen, recreatiewoningen en Verenigingen van Eigenaren (VVE's) is een aandachtspunt. Voor kwetsbare drinkwaterwinningen kan infiltratie in het grondwater vanuit de afvoer van rioolwater en hemelwater een risico vormen. Er is in 2013 een inventarisatie uitgevoerd om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke risico's¹⁴. De verantwoordelijkheid van gemeenten om de invloed van riolering op grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden te beperken volgt uit de Drinkwaterwet en de zorgplicht van de Wet milieubeheer: tegengaan van verontreiniging van bodem en grondwater.

Om de (diffuse) belasting vanuit de riolering en de hemelwaterafvoer terug te dringen is het nodig de knelpunten in de riolering in grondwaterbeschermingsgebieden met prioriteit aan te pakken en lekkages of foutaansluitingen te herstellen.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
In grondwaterbeschermingsgebieden prioriteit geven aan herstel en inspectie van riolering en hemelwaterafvoer om deze in goede staat te brengen en te houden.	Gemeente	Provincie Waterschap	Regulier	Ja

Activiteiten en eindresultaat

1. Formuleren aandachtspunten op basis van risicoanalyse

In de risicoanalyse zijn de knelpunten bij de kwetsbare grondwaterwinningen in beeld gebracht. Gemeenten en andere betrokken organisaties hebben gezamenlijk concrete maatregelen geformuleerd en geprioriteerd. Op basis hiervan kunnen (lokale) aandachtspunten worden benoemd door de betrokken gemeenten.

- Inventariseren (lokale) knelpunten en formuleren en prioriteren aandachtspunten op basis van risicoanalyse. Dit kan o.a. gaan om: regulier aanleg, inspectie en onderhoud; voorkómen en aanpak foutaansluitingen hemelwaterafvoer; toezicht riolering op eigen terrein (VVE, instellingen, recreatieterreinen), persleidingen.

2. Met prioriteit aanpakken knelpunten

Gemeenten kunnen de aanpak van de knelpunten prioriteren in jaarplannen en rioleringsplannen om de riolering in goede staat te brengen. Daarvoor worden de volgende acties uitgevoerd:

- Gemeenten nemen prioritering aandachtspunten op in Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
- Werkafpraak toetsing GRP: Waterschappen signaleren grondwaterbelang bij toetsing GRP en informeren Provincie;
- Uitvoeren maatregelen: Gemeenten nemen maatregelen op in jaarplannen en voeren deze uit;
- Mogelijk is deze maatregel ook zinvol voor winningen Cothen en Linschoten i.v.m. aanwezigheid grondwaterbeschermingszone.

Organisatie

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het rioleringsbeheer en het opstellen van het GRP. Het waterschap heeft een adviserende rol bij het GRP en neemt effecten op grondwater mee bij deze werkzaamheden. In 2011 is afgesproken dat het waterschap de toetsing van het GRP uitvoert voor zowel oppervlaktewater als grondwater. Zo nodig kan advies van de provincie worden gevraagd (werkafpraak n.a.v. Bestuursakkoord water 2010).

Kosten en planning

Opstellen en uitvoeren van GRP en jaarplannen zijn reguliere taken van gemeente. Adviseren bij opstellen van het GRP is een reguliere taak van het waterschap.

¹⁴ Risico's riolering voor kwetsbare drinkwaterwinningen in de provincie Utrecht, 2014

Maatregel 8: Evaluatie beleid en regels voor afkoppelen

Winningen: alle kwetsbare winningen

Noodzaak

Voor een goede afvoer van regenwater wordt de hemelwaterafvoer zo veel mogelijk afgekoppeld van het vuilwaterriool. Dit vermindert de belasting van riolering en de belasting van het oppervlaktewater met overstorten bij hevige regenbuien. Ook draagt het bij aan de aanvulling van het grondwater, wanneer het regenwater ondiep of diep wordt geïnfiltreerd in de bodem. Verontreinigingen van wegen zoals wegzout, zinken dakgoten, calamiteiten en foutaansluitingen kunnen zo rechtstreeks in bodem en grondwater terecht komen. Dit is een risico voor de grondwaterkwaliteit voor kwetsbare winningen, met name op de Utrechtse Heuvelrug.

In sommige winningen wordt zout aangetroffen in waarnemingsputten. Bij deze winningen is een terughoudend strooibeeld gewenst. Echter, gladheidsbestrijding is voor de verkeersveiligheid noodzakelijk.

In het 'Convenant afkoppelen Utrechtse Heuvelrug' is afgesproken een tussen- en eindevaluatie uit te voeren. Gebleken is dat grondwatermonitoring voldoende is uitgevoerd. In de nieuwe PMV (2013) is geregeld dat de afspraken in de Leidraad Afkoppelen Utrechtse Heuvelrug in alle grondwaterbeschermingsgebieden gelden. Tijdens de gebiedsgesprekken in 2013 bleek dat er behoefte is om de toepassing hiervan in de praktijk te verhelderen.

De Leidraad Afkoppelen Utrechtse Heuvelrug is o.a. bedoeld om de risico's voor het grondwater zo veel mogelijk te beperken. We stellen voor een evaluatie uit te voeren van de toepasbaarheid van de Leidraad en de PMV regels voor afkoppelen zowel voor toepassing binnen als buiten de Utrechtse Heuvelrug.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Evaluatie van de toepasbaarheid van de Leidraad Afkoppelen Utrechtse Heuvelrug en de regels voor afkoppelen in de PMV zowel binnen als buiten de Utrechtse Heuvelrug; aandacht voor terughoudend strooibeeld.	Provincie*	Gemeente, waterschap, drinkwater-bedrijf	Regulier	Nee

* Trekker: Provincie: startup - gemeente of waterschap: vervolg

Activiteiten en eindresultaat

Activiteiten

In het kader van het project Schoon Grondwater Utrechtse Heuvelrug wordt een plan van aanpak opgesteld met mogelijke activiteiten:

1. Praktijkgroep Afkoppelen

In een Praktijkgroep Afkoppelen met gemeenten kennis en praktijkervaring uitwisselen met als doel het verminderen van de risico's op emissies van afkoppelen waaronder: beperken risico's van diffuse bronnen; calamiteiten opvangen; signaleren en verhelpen foutaansluitingen; uitwisseling van ervaringen met nieuwe technieken om run-off op te vangen; verminderen emissies van wegzout bij gladheidsbestrijding. Door ervaringen en kennis te delen en door elkaar te stimuleren, de risico's daadwerkelijk proberen te verminderen.

2. Evaluatie & actualisatie Leidraad afkoppelen en regels voor afkoppelen in de PMV

- Evaluatie Leidraad m.b.t. convenant afkoppelen Utrechtse Heuvelrug op basis van praktijkervaringen.
- Evaluatie van de toepasbaarheid van de Leidraad afkoppelen en regels in de PMV buiten de Utrechtse Heuvelrug, o.a. met betrekking tot monitoring, diepinfiltratie, ondergronds afkoppelen.
- Opstellen advies of nadere toelichting op Leidraad en regels PMV m.b.t. afkoppelen in de praktijk.

Eindresultaten

- Meer kennis én ervaring bij gemeenten over mogelijkheden tot verminderen risico's van afkoppelen en van emissies van wegzout
- Leidraad gebaseerd op meest recente kennis en inzichten over risico's van afkoppelen en van wegzout bij gladheidsbestrijding

Organisatie

Trekker: Provincie stelt plan van aanpak op. Provincie trekt de evaluatie in 2014, mogelijk als vervolg op of voortzetting van het project Schoon Grondwater Utrechtse Heuvelrug. Als de Praktijkgroep eenmaal draait kan

één van de andere partijen (een gemeente) het trekkerschap overnemen. De Praktijkgroep zal één of enkele malen per jaar bij elkaar komen. Verder kan veel digitaal uitgewisseld worden.

Deelnemers: Medewerkers gemeenten en eventueel waterschap die met toepassing van de Leidraad Afkoppelen en met de gladheidbestrijding te maken hebben en drinkwaterbedrijf (Vitens). De Praktijkgroep gaat uit van het principe van “halen en brengen” van kennis en ervaring van de deelnemers.

Kosten en planning

Kosten: De kosten voor het uitvoeren van de acties kunnen beperkt blijven tot inzet van eigen uren van de verschillende organisaties. Het is te beschouwen als een onderdeel van het reguliere werk, gericht op kwaliteits- en mogelijk ook efficiency verbetering.

Planning: looptijd werkgroep 2014-2017. (Praktijk)evaluatie regels en beleid afkoppelen in 2014 en 2017.

Maatregel 9: Emissiereductie gewasbeschermingsmiddelen in de fruitteelt

Winning: Kwetsbare winning Bunnik (en Groenekan)

Noodzaak

Emissies van gewasbeschermingsmiddelen uit de landbouw vormen een risico voor kwetsbare winningen. In de provincie Utrecht is de meeste landbouwgrond in gebruik als grasland voor veeteelt - met een relatief laag gebruik van deze middelen. In de fruitteelt zijn gewasbeschermingsmiddelen belangrijk voor het bestrijden van ziekten en plagen en is het gebruik relatief hoog. De meeste drinkwaterwinningen in de fruitteeltgebieden zijn aangemerkt als niet kwetsbaar, omdat de boomgaarden veelal op kleigrond liggen. Voor enkele kwetsbare winningen zijn emissies van middelen uit de fruitteelt naar grond- en oppervlaktewater wel een risico, met name voor winning Bunnik en mogelijk ook Groenekan¹⁵.

In een onderzoek van het waterschap HDSR¹⁶ is aangetoond dat bepaalde middelen relatief veel voorkomen in oppervlaktewater, maar dat voor deze stoffen nog weinig bekend is over het voorkomen in grondwater. HDSR heeft in 2012 het convenant *Schoon Water in de fruitteelt* gesloten met de fruitteeltorganisaties en provincie Utrecht. Er is afgesproken om samen te werken aan maatregelen met het doel emissies uit de fruitteelt te verminderen, waaronder specifieke grondwatermonitoring.

Het is nodig de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen uit de fruitteelt in grondwater in beeld te brengen en voor eventuele knelpunten een vervolgaanpak te formuleren.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Uitvoering geven aan convenant <i>Schoon Water in de fruitteelt</i> .	HDSR/ Provincie	Fruitteelt- sector	Volgens convenant	Nee

Activiteiten en eindresultaat

- Uitvoeren maatregelen en samenwerking met de convenantpartijen
 - Uitvoering geven aan maatregelen zoals afgesproken in het convenant en deelname aan overleg.
 - Opstellen van en leveren bijdrage aan voortgangsrapportages en evaluatie.
- Vervolg geven aan monitoringsrondes
 - Informeren over uitkomsten monitoringsrondes.
 - Eventueel uitvoeren vervolgacties of formuleren maatregelen.
 - Overleg met convenantpartijen over eventueel vervolg.

Organisatie

- HDSR is trekker van de uitvoering van het convenant. Provincie en fruitteeltsector werken hier aan mee op basis van de afspraken in het convenant.
- Provincie is verantwoordelijk voor de grondwatermonitoring en communicatie daarover i.s.m. HDSR en de fruitteeltorganisaties.

Kosten en planning

De kostenverdeling en planning is vastgelegd in het convenant *Schoon Water in de fruitteelt*.

¹⁵ Schipper, P. et al., Bronnenonderzoek bestrijdings- en geneesmiddelen drinkwater Utrecht, 2009 i.o.v. Provincie Utrecht

¹⁶ Bron: Wenneker et al., Emissieroutes van gewasbeschermingsmiddelen uit de fruitteelt in Utrecht, mei 2012 i.o.v. HDSR

Maatregel 10: Verkenning optimalisatie monitoringsmeetnet voor early warning nieuwe stoffen

Winningen: alle kwetsbare winningen en niet-kwetsbare winningen

Noodzaak

Door de gevoeligheid van kwetsbare winningen voor verontreinigingen vormt infiltratie van bestrijdingsmiddelen, (dier)geneesmiddelen en rioolwater een bedreiging. Ook kunnen diverse stoffen via RWZI's in oppervlaktewater terecht komen. Dat is een risico voor winningen die worden beïnvloed door oppervlaktewater: Bethunepolder, Groenekan, Woerden, Bunnik. Er worden dan ook diverse microverontreinigingen aangetroffen in waarnemingsputten en winputten van een aantal kwetsbare winningen.

Deze 'nieuwe' stoffen worden echter maar beperkt of nog niet gemonitord. Het is nodig de bronnen voor drinkwater te beschermen door mogelijke bedreigingen beter in beeld te brengen. Dit kan door de bestaande meetnetten te gebruiken voor 'early-warning'. De waterbeheerders en drinkwaterbedrijven hebben ieder eigen meetnetten voor kwaliteits-monitoring en de officiële toestand- en trendbepaling voor de KRW: de waterschappen voor oppervlaktewater en emissies van de RWZI's; de provincie voor de kwaliteit van freatisch en diep (10-25 m) grondwater; de drinkwaterbedrijven voor winputten en waarnemingsputten binnen de grondwaterbeschermingsgebieden. Daarnaast voeren de drinkwaterbedrijven een BTO (bedrijfstakonderzoek) uit naar toekomstige risicostoffen voor winningen. De waterbeheerders voeren een landelijk KRW-project uit m.b.t. aanpassing van meetnetten.

We willen de regionale meetnetten voor grond- en oppervlaktewater gebruiken voor 'early warning' m.b.t. 'nieuwe stoffen' en microverontreinigingen. Daarvoor is een evaluatie nodig van de bestaande meetnetten en analysepakketten, op basis van de stoffen die een risico zijn voor de drinkwaterproductie. Dit brengt de benodigde aanpassing van de bestaande meetnetten en analysepakketten in beeld. De provincie Utrecht wil een verkennende meetronde doen naar nieuwe stoffen in 2015.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Verkenning van de benodigde optimalisatie monitoringsmeetnetten van grond- en oppervlaktewater voor early-warning van 'knelpuntstoffen van de toekomst' voor de drinkwaterproductie.	Drinkwater-bedrijven	Waterschap, provincie	Regulier	Ja

Activiteiten en eindresultaat

Activiteiten

1. Evalueren geschiktheid van de monitoringsmeetnetten in grond- en oppervlaktewater als 'early warning' (het identificeren van relevante stoffen en het volgen van trends) voor 'knelpunt stoffen van de toekomst' (bijvoorbeeld i.v.m. overschrijding normen of problemen met zuivering) ten behoeve van winningen
2. Een verkenende brede meetronde nieuwe stoffen 2015 door de provincie.
3. Opstellen van een gezamenlijke monitoringsstrategie en de implementatie en het beheren van de monitoring. Drinkwaterbedrijf, waterbeheerders en provincie bepalen gezamenlijk wat het belang van early warning betekent voor de meetinspanningen en de meetnetten.

Eindresultaat

Een gezamenlijke monitoringsstrategie gericht op informatie-uitwisseling over 'knelpunt stoffen van de toekomst'.

Organisatie

Drinkwaterbedrijven trekken ieder de maatregel voor de eigen winningen en zorgen indien nodig voor onderlinge afstemming. In overleg wordt de noodzaak en de bijdrage van de partijen aan het meetnet inzichtelijk gemaakt. Waterschappen en provincie werken hieraan actief mee en geven inzicht in de bestaande meetnetten.

Kosten en planning

Deze maatregel vraagt (beperkt) extra inzet van uren vanuit het reguliere beheer van het meetnet. Eventuele meerkosten van de monitoring zal in principe verdeeld worden op basis van de rolverdeling bij de bestaande meetnetten. Hierover worden in dat geval in overleg afspraken gemaakt. De evaluatie start in 2014 en de gezamenlijke monitoringsstrategie wordt in 2015 afgerond. In 2017 wordt deze zonodig geactualiseerd.

Maatregel 11: Agenderen aandachtspunten m.b.t. grondwaterverontreinigingen

Winningen: alle kwetsbare winningen en niet-kwetsbare winningen

Noodzaak

Ernstig verontreinigde bodemlocaties (puntbronnen) met een verspreidingsrisico (de zogenaamde spoedlocaties) kunnen een bedreiging vormen voor winningen. In diverse winningen worden stoffen aangetroffen afkomstig van puntbronnen, soms boven de norm. Deze verontreinigingen worden door zuivering bij de winningen verwijderd. Voor het bereiken van KRW-doelen en -verplichtingen - zoals het voorkómen van toename van de zuiveringsinspanning - kan dit toch een knelpunt zijn. In dat geval is het nodig te onderzoeken op welke wijze de verontreinigingen aangepakt kunnen worden of het verspreidingsrisico kan worden beheerst. Dat gebeurt in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) volgens de aanpak van (potentiële) spoedlocaties. De uitvoering daarvan is in het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Convenant (PUC) geregeld tot 2015 (zie bijlage 4 voor rolverdeling) en voor de periode daarna mogelijk in een opvolger van dit convenant. De gemeenten Amersfoort en Utrecht zijn zelf bevoegd gezag Wbb en hebben daardoor binnen hun gemeentegrenzen ieder een eigen uitvoeringskader dat niet onder het PUC valt. In 2007 zijn locaties met een potentieel verspreidingsrisico voor drinkwaterwinningen in beeld gebracht. Deze 'KRW-locaties' zijn meegenomen in de Spoedaanpak van het PUC. In de Mid-Term Review van 1 juli 2013 zijn de spoedlocaties met verspreidingsrisico gepubliceerd. Voor de Kaderrichtlijn Water is in 2013 aanvullend een landelijke inventarisatie uitgevoerd van verontreinigde locaties die mogelijk door verspreiding een risico vormen voor alle kwetsbare objecten, waaronder de drinkwaterwinningen (Signaleringslijst). Deze locaties worden de komende jaren verder onderzocht en zo nodig opgenomen op de Spoedlijst. Onderzoek en verdere aanpak van deze locaties is een restopgave voor het 2^e SGBP van de KRW, maar maken geen onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma voor de gebiedsdossiers. Ondanks deze landelijke aanpak kunnen drinkwaterbedrijven op enig moment toch nog een risico signaleren voor een bepaalde winning n.a.v. een grondwaterverontreiniging of een verontreinigde locatie.

Ondanks de landelijke aanpak van (potentiële) spoedlocaties kunnen drinkwaterbedrijven tegen lokale aandachtspunten aanlopen. Het is nodig deze aandachtspunten met betrekking tot grondwaterverontreinigingen afkomstig van puntbronnen voor winningen tijdig te signaleren, te agenderen bij het bevoegd gezag Wbb en afspraken te maken hoe ermee om te gaan.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Agenderen aandachtspunten voor winningen m.b.t. grondwaterverontreinigingen bij bevoegd gezag Wbb	Drinkwater-bedrijven	Provincie, gem Utrecht, Amersfoort	Regulier	Nee

Activiteiten en eindresultaat

1. Procesafspraken aandachtspunten winningen en nieuwe gevallen

Vastleggen op welke manier overleg en/of samenwerking tot stand komt met betrekking tot verontreinigde locaties of grondwaterverontreinigingen die voor drinkwaterbedrijf aandachtspunt (kunnen) zijn.

Drinkwaterbedrijven signaleren deze aandachtspunten op basis van monitoringsgegevens of andere informatie.

2. Afspraak over communicatie omtrent grondwaterverontreinigingen binnen het gebiedsproces

Afspreken op welke wijze (monitorings)informatie over bodemverontreinigingen worden gedeeld met de gebiedspartijen binnen het gebiedsproces, op basis van overzicht van de (monitorings)informatie die hierover bij de verschillende bevoegd gezagen, drinkwaterbedrijven en eventueel andere partijen beschikbaar is.

Organisatie

Het drinkwaterbedrijf neemt het initiatief voor het maken van de (proces)afspraken met betrokken partijen. Het drinkwaterbedrijf volgt de risico's voor de winningen, signaleert en neemt initiatief voor overleg met het bevoegd gezag. Het drinkwaterbedrijf neemt het initiatief voor uitwisselen informatie binnen de gebiedsaanpak voor de winningen waarvoor dat nodig is. Het bevoegd gezag regisseert de voortgang in de aanpak van spoedlocaties. Het bevoegd gezag zal de drinkwaterbedrijven jaarlijks informeren over deze voortgang en dan met name de spoedlocaties die mogelijk de waterwinningen kunnen bedreigen.

Kosten en planning

Kosten van deze maatregel zijn in principe beperkt. Het agenderen van knelpunten vraagt geen extra inzet. Eventueel vervolgonderzoek kan kosten met zich meebrengen. Daar worden zonodig nadere afspreken over gemaakt, bijvoorbeeld in het kader van de Wbb spoedaanpak. Planning: doorlopend. Jaarlijks wordt informatie uitgewisseld en worden de afspraken en de uitvoering er van geëvalueerd.

Maatregel 12: Informatie uitwisseling MTBE/ETBE

Winningen: alle kwetsbare winningen

Noodzaak

Bij tankstations worden brandstoffen opgeslagen in ondergrondse tanks. De regelgeving is de afgelopen decennia aangescherpt, zoals voor vloeistofdichtheid van vloeren. Toch zijn lekkages en incidenten bij tankstations in het grondwaterbeschermingsgebied (gwb-gebied) en het 100-jaarsaandachtsgebied van drinkwaterwinningen een risico vanwege bepaalde toevoegingen uit de brandstoffen. In benzine wordt sinds 1987 MTBE¹⁷ toegevoegd als loodvervanger. Dat is vanaf 2007 vervangen door ETBE¹⁸. Deze stoffen zijn mobiel, breken niet goed af, zijn lastig te zuiveren (zoals torenbeluchting) en kunnen invloed hebben op de smaak van drinkwater. In de handreiking zorgplicht MTBE is sinds 2010 geregeld dat 'drijvers van tankstations' grondwater moeten monitoren en overschrijdingen van normen moeten melden aan het bevoegd gezag Wbb. De norm voor MTBE en ETBE is 15 µg/l. In gwb-gebieden is deze norm 1 µg/l. Bij de provincie zijn enkele meldingen bekend van overschrijdingen buiten gwb-gebieden en een enkele locatie binnen gwb-gebied waar sanering loopt. Het is niet zeker dat alle overschrijdingen binnen gwb-gebied (van 1 µg/l) correct worden gemeld. Tenslotte is het mogelijk dat oude verontreinigingen inmiddels zijn verplaatst in de richting van de winning, en niet meer via monitoring en melding door de drijvers van tankstations kunnen worden opgespoord.

Het is slechts gedeeltelijk bekend op welke locaties bodemverontreiniging met MTBE/ETBE aanwezig is of kan zijn met mogelijk verspreidingsrisico naar winningen. Daarom is het wenselijk de relevante tankstations in kaart te brengen en beschikbare monitoringsgegevens te inventariseren.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Informatie uitwisselen over monitoringsgegevens van MTBE/ETBE bij tankstations binnen grondwater-beschermingsgebieden en 100-jaars aandachtsgebieden.	Provincie, Drinkwater bedrijven	gem Utrecht, Amersfoort, gemeenten, RUD	Regulier/uren	Nee

Activiteiten en eindresultaat

- In kaart brengen relevante tankstations voor risico MTBE/ETBE
 - In kaart brengen tankstations binnen grondwaterbeschermingsgebied/100 jaars aandachtsgebied; zowel bestaande als opgeheven tankstations in de periode waarin MTBE en ETBE zijn toegepast.
 - Nadere afspraak maken over in kaart brengen tankstations binnen de gemeenten Utrecht en Amersfoort (i.v.m. bevoegd gezag Wbb).
- Informatie uitwisseling meldingen:
 - Nadere afspraak maken over aanpak en rolverdeling opvragen gegevens (bevoegd gezag Wbb en WM).
 - Beheren geleverde informatie (monitoringsgegevens, meldingen) m.b.t. MTBE/ETBE conform afspraak.
 - Bij reguliere handhaving en/of in gebiedsschouw vraagt bevoegd gezag monitoringsgegevens MTBE/ETBE op bij drijvers van de relevante tankstations.
 - Doorgeven meldingen en monitoringgegevens overschrijding normen MTBE/ETBE aan drinkwaterbedrijf.
 - Drinkwaterbedrijf deelt monitoringsgegevens MTBE/ETBE met gebiedspartijen

Organisatie

- Provincie neemt initiatief voor het in kaart brengen van relevante tankstations, afstemming met bevoegd gezag Wbb gemeenten Amersfoort en Utrecht, en beheer melding en monitoringgegevens MTBE/ETBE.
- Provincie neemt initiatief om met bevoegd gezag (Wbb en/of WM) nadere afspraak te maken over opvragen van gegevens bij drijvers van tankstations.
- Drinkwaterbedrijf deelt eigen monitoringsgegevens met gebiedspartijen en neemt zonodig contact op met Provincie of bevoegd gezag Wbb.

¹⁷ Methyl-tert-butylether (MTBE)

¹⁸ Ethyl-tert-butylether (ETBE)

Kosten en planning

Er zijn geen extra kosten voorzien. De maatregel vraagt inzet (uren) van bevoegd gezag Wbb of bevoegd gezag m.b.t. toezicht en handhaving tankstations voor opvragen gegevens en van provincie voor gegevensbeheer, en sluit aan bij de reguliere werkzaamheden.

Maatregel 13: Onderzoek herkomst verontreinigingen ARK bij Nieuwersluis

Winningen: innamepunt Nieuwersluis (t.b.v. winning Bethunepolder)

Noodzaak

De rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) Breukelen, Leidsche Rijn, Maarssenbroek en Utrecht liggen relatief dicht bij het innamepunt uit het Amsterdam Rijkkanaal (ARK) te Nieuwersluis. Via de effluentlozing kunnen allerlei stoffen, zoals geneesmiddelen, hormoonverstorende stoffen, complexvormers en bestrijdingsmiddelen, in het oppervlaktewater terecht komen. Sommige van deze stoffen overschrijden bij het innamepunt incidenteel de kwaliteitseisen uit de Drinkwaterregeling. Het gaat onder meer om de stoffen glyfosaat, EDTA, toluen, chloroform en ethylbenzeen (zie gebiedsdossier Bethunepolder en Nieuwersluis). Op dit moment is onbekend wat de effluentlozing van de verschillende RWZI's bijdragen aan de water- en stoffenbalans op het innamepunt.

Gezien de nabijheid van een aantal RWZI's bij het innamepunt in Nieuwersluis is het goed mogelijk dat de waterkwaliteit ter plaatse van het innamepunt wordt beïnvloed door de lozingen. Om te kunnen bepalen of maatregelen noodzakelijk zijn, dienen de risico's inzichtelijk te worden gemaakt door middel van een onderzoek.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Onderzoek naar invloed van nabijgelegen RWZI's	Waternet	RWS, HDSR, NH	Uren	Nee

Activiteiten en eindresultaat

Activiteiten

Opstellen van een eenvoudige water- en stoffenbalans voor het bepalen van de relatieve bijdrage van de RWZI's Breukelen, Leidsche Rijn, Maarssenbroek en Utrecht op de waterkwaliteit nabij Nieuwersluis. Bij de stoffenbalans wordt uitgegaan van RWZI effluentconcentraties van stoffen die een potentiële bedreiging kunnen vormen voor de drinkwatervoorziening. Hierbij wordt gebruik gemaakt van reeds beschikbare gegevens en van de expertise die door RWS is opgebouwd m.b.t. het onderzoek naar effecten RWZI Houten op het innamepunt Nieuwegein. In dit laatstgenoemde onderzoek is gebleken dat met name de stoffen glyfosaat en AMPA hierbij een belangrijke rol spelen. Het onderzoek zal zich dan ook ten eerste op deze stoffen richten. Daarnaast zal ook worden beoordeeld of bij het innamepunt te Nieuwersluis andere stoffen mogelijk van belang kunnen zijn.

Eindresultaat

Inzicht in de invloed van het effluent uit de RWZI's op de waterkwaliteit in het Amsterdam-Rijkkanaal ter hoogte van het innamepunt.

Organisatie

Waternet neemt het initiatief en trekt het onderzoek. Andere partijen nemen deel en stellen aanwezige (monitorings)informatie beschikbaar t.b.v. het onderzoek. Betrokken zijn: RWS, NH en HDSR.

Kosten en planning

Uitvoering van het onderzoek is een aanvullende actie op de reguliere taken. De kosten voor het uitvoeren van het onderzoek kunnen naar verwachting beperkt blijven tot inzet van eigen uren van de betrokken organisaties. Planning: start 2014, einde 2014-2015.

Maatregel 14: Hydrologisch onderzoek winning Leidsche Rijn

Winningen: Leidsche Rijn

Noodzaak

Bij de winning Leidsche Rijn bestaat onzekerheid over de bodemopbouw en het beschermende karakter van de eerste scheidende laag. Ondermeer de invloed van de winning op de stijghoogten in het bovenliggende eerste watervoerende pakket en de aangetroffen diktes van de kleilaag bij boorwerkzaamheden zijn aanleiding voor deze onzekerheid. Om de risico's van activiteiten op de drinkwaterwinning goed te kunnen bepalen en in het verlengde hiervan de juiste beschermingsmaatregelen te kunnen treffen is meer inzicht in de bodemopbouw en bodemkarakteristieken noodzakelijk.

Voor bepaling van de bodemparameters is door het drinkwaterbedrijf seismisch onderzoek uitgevoerd en is een pompproef verricht. Voor het afleiden van de geëigende beschermingsinspanning is het nodig deze uitkomsten te interpreteren en te vertalen naar verblijftijden en intrekgebied.

Maatregel

Omschrijving	Trekker	Betrokken	Inzet	KRW
Onderzoek naar verblijftijden in intrekgebied bij de drinkwaterwinning Leidsche Rijn.	Drinkwater-bedrijf	Provincie, Gem. Utrecht	Uren	Nee

Activiteiten en eindresultaat

Activiteiten

1. Interpretatie pompproef en seismisch onderzoek Leidsche Rijn.
2. Berekening verblijftijd en intrekgebied drinkwaterwinning Leidsche Rijn
3. Afstemming tussen betrokken partijen met als doel bereiken van consensus over de geëigende beschermingsinspanning. Afbakening: Het eventueel herzien van beschermingszones in de PMV valt buiten deze maatregel.

Eindresultaat

1. Inzicht in verblijftijden en intrekgebied winning Leidsche Rijn
2. Inzicht in actuele risico's
3. Consensus over de noodzakelijke beschermingsinspanning.

Organisatie

1. Waterbedrijf inventariseert de uitkomsten van de uitgevoerde pompproef en seismisch onderzoek en vertaalt dit via modelonderzoek naar verblijftijden en intrekgebieden voor de drinkwaterwinning Leidsche Rijn.
2. Provincie neemt initiatief voor herbeoordeling van de risico's op basis van de berekeningen en de afstemming tussen partijen ten aanzien van de geëigende beschermingsinspanning.

Kosten en planning

Kosten: De kosten voor het uitvoeren van de acties kunnen beperkt zijn tot inzet van kennis en uren van de verschillende organisaties.

Start 2014, einde 2017

4 Organisatie

Organisatie

Er zijn diverse organisaties betrokken bij de uitvoering van de maatregelen (zie §2.2). Hierbij past een organisatiestructuur die aansluit bij de bestaande structuren en verantwoordelijkheden.

- De regie voor de uitvoering van maatregelen en de voorgangsbewaking ligt bij de provincie. Voor elke winning wordt daarvoor een gebiedscoördinator aangewezen.
- Organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor de interne afstemming m.b.t. uitvoering van maatregelen waar zij trekker van zijn of bij betrokken zijn. De ambtelijke vertegenwoordigers in de gebiedsgesprekken dragen zorg voor de interne borging van maatregelen bij de eigen organisatie.
- Voor een aantal maatregelen kan het nodig zijn een projectleider aan te stellen (bijvoorbeeld voor het leiden van een praktijknetwerk).
- De bestaande Werkgroep Drinkwater kan fungeren als ambtelijke adviesgroep, onder regie van de provincie en met deelname van de drie drinkwaterbedrijven en de omgevingsdienst(en). Mogelijk kan deze werkgroep worden uitgebreid met vertegenwoordigers van gemeenten en waterschappen.
- Ter voorbereiding van de gebiedsgesprekken kan de provincie indien gewenst een (jaarlijkse) bespreking met de waterschappen organiseren.

Informatie

- De voortgang van maatregelen wordt in de gebiedsgesprekken per winning gemonitord en geëvalueerd.
- Jaarlijks rapporteren de gebiedscoördinator(en) en de projectleider(s) de voortgang aan de provinciale Werkgroep Drinkwater.
- Evaluaties van maatregelen worden gepresenteerd en besproken in de Werkgroep Drinkwater.
- Voortgang van KRW maatregelen wordt jaarlijks door de werkgroep gerapporteerd aan de provinciale coördinator m.b.t. KRW grondwater t.b.v. rapportage aan RAO en RBO.
- De werkgroep Drinkwater kan besluiten over provinciebrede maatregelen en kan aanpassing of nadere invulling van maatregelen voorbereiden voor besluitvorming bij de betrokken organisaties, bijvoorbeeld om financiering beschikbaar te stellen.

Looptijd

De looptijd van het uitvoeringsprogramma is 1 juli 2014 - 31 december 2021.

Voor de KRW maatregelen is het nodig de uitvoering te borgen gedurende de periode van het 2^e SGBP 2016-2021.

In 2017 wordt de voortgang van het uitvoeringsprogramma tussentijds geëvalueerd – op basis van de jaarlijkse voortgangsrapportages. Vervolgens zal de provincie begin 2018 het uitvoeringsprogramma actualiseren in overleg met de betrokken partijen.

5 Monitoring en evaluatie

1. Monitoringsmeetnet (grond)waterkwaliteit. Gericht op:
 1. Meten milieu-effect maatregelen (reguliere meetnetten).
 2. Ontwikkelingen KRW (KRW meetnet & early warning: zie maatregel 10).
 3. Monitoring t.b.v. puntbronnen/MTBE (zie maatregel 11 en 12).
2. Beleidsmatige monitoring.
 1. Monitoring voortgang maatregelen: jaarlijkse voortgangsrapportage van de maatregelen (bijlage 5)
 2. Relatie met gebiedsdossiers en gebiedsgesprekken.
 3. Tussenevaluatie maatregelen in 2017.
3. Actualiseren signaleringsdiagram van de gebieden (in periode 2014-2017).

6 Afspraken

In dit uitvoeringsprogramma spreken de partijen, betrokken bij winningen in de provincie Utrecht, af maatregelen te nemen voor een doelmatiger bescherming van grond- en oppervlaktewater. Partijen zetten zich in voor een duurzaam beheer van de bronnen voor drinkwater. Doel is de kwaliteit van het beheer te vergroten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Partijen doen dit vanuit de eigen verantwoordelijkheden waarbij zij expertise en deskundigheid met elkaar delen.

Voor de uitvoering van de maatregelen in dit uitvoeringsprogramma is een bijdrage nodig van diverse organisaties. In de Drinkwaterwet is het drinkwaterbelang aangemerkt als *dwingende reden van groot openbaar belang*. Overheden dienen daarom bij het uitvoeren van (wettelijke) taken en bevoegdheden rekening te houden met het drinkwaterbelang. Op basis daarvan is landelijk afgesproken dat alle betrokken partijen bij het opstellen van gebiedsdossiers voor winningen en het uitvoeren van maatregelen een eigen verantwoordelijkheid hebben.

Een aantal maatregelen hangt sterk samen met een reguliere taak, en betreft samenwerking of informatie-uitwisseling. Enkele maatregelen bevatten een ambitie die verder gaat of waar extra budget voor nodig is. Voor elke maatregel is per organisatie aangegeven of sprake is van een reguliere taak of extra inzet in bijlage 9. Tevens is aangegeven wat het totaal is aan benodigde inzet (regulier en extra) en kosten per organisatie.

7 Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht van de maatregelen

Bijlage 2 Overzicht winningen en betrokken actoren in provincie Utrecht

Bijlage 3 Beoordeling van de risico's van de Utrechtse waterwinningen (samengevat)

Bijlage 4 Taken en verantwoordelijkheden actoren

Bijlage 5 Format voortgangsrapportage

Bijlage 6 Gerelateerde projecten en werkzaamheden

Bijlage 7 Kaart grondwaterbeschermingszones (PMV)

Bijlage 8 Kaart beschermingszones drinkwater (PRS)

Bijlage 9 Overzicht inzet en kosten per actor

Bijlage 1 Overzicht van de maatregelen

Nr	Maatregel	Noodzaak	Waar ¹⁹	Trekker	Betrokken partijen	Inzet	KRW	Plan-ning
1.	Uitvoeren meerjarige afspraken gebiedsaanpak en 'adequate handhaving' in beschermingszones	Voor de gebiedsgerichte afstemming van beleid en uitvoering is goede samenwerking en het maken van afspraken belangrijk. Zowel over inzet, als over ieders rol bij de gebiedsaanpak.	Kw; N-Kw	Provincie	Allen (zie §2.2)	Regulier/ uren	Ja	'14- '21
2.	Invulling geven aan de samenwerking voor de planologische bescherming van drinkwaterwinningen door achteruitgang te voorkomen en kansen voor verbetering te benutten	Het risico van het ruimtegebruik voor de winningen dient te worden beperkt door bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestemmingsplannen het drinkwaterbelang mee te wegen als 'dwingende reden van groot openbaar belang'	Kw; N-Kw	Gemeente	Allen	Regulier	Ja	'14- '21
3a	<u>Opstellen</u> van een voorlichtingsstrategie en -materiaal ter ondersteuning van lokale voorlichting over de grondwaterbeschermingsgebieden	Vergroten van het bewustzijn van PMV regels en zorgplicht is nodig, zodat burgers en bedrijven zorgvuldiger omgaan met de omgeving en overheden de regelgeving op een goede manier meenemen in beleid en uitvoering. Zo kan diffuse verontreiniging van bodem en grondwater worden voorkomen.	Kw; N-Kw	Drinkwater-bedrijf	Allen	Regulier/ uren € 30.000	Ja	'14- '21
3b	<u>Uitvoeren</u> van de voorlichtingsstrategie voor lokale voorlichting over de grondwaterbeschermingsgebieden	Zie 3a.	Kw; N-Kw	Drinkwater-bedrijf	Allen	PM	Nee	
4a	<u>Opstellen</u> van voorlichtingsstrategie en -materiaal ter ondersteuning van lokale voorlichting gericht op emissiereductie van bestrijdingsmiddelen op groene en verharde terreinen in de grondwaterbeschermingsgebieden	Om een emissiereductie te bevorderen is het belangrijk alternatieven voor het beheer van verhardingen en (openbaar) groen onder de aandacht te brengen bij burgers, bedrijven en overheden om diffuse verontreiniging van bodem en grondwater te voorkomen. Daarvoor is het nodig te volgen welke nieuwe middelen en methoden er ontwikkeld worden.	Kw	Provincie	Allen	Regulier/ uren € 10.000	Ja	14 – '17
4b	<u>Uitvoeren</u> van de voorlichtingsstrategie voor lokale voorlichting gericht op emissiereductie van bestrijdingsmiddelen op groene en verharde terreinen in de grondwaterbeschermingsgebieden	Zie 4a.	Kw	Provincie	Allen	PM	Nee	
5	Ervoor zorgen dat het drinkwaterbelang op adequate wijze is meegenomen in calamiteiten- en incidentenplannen van de verschillende betrokken (overheids-)organisaties en dat voor elke winning een operationeel calamiteitenplan beschikbaar is	Het is nodig dat relevante calamiteiten- en incidentenplannen met betrekking tot waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden actueel en compleet zijn, en de rol van het drinkwaterbedrijf er op een goede manier in is opgenomen.	Kw	Drinkwater-bedrijf	Allen	Regulier	Ja	'14- '17
6.	Registratie WKO systemen en handhaving PMV m.b.t. meldingen gesloten WKO systemen binnen grondwaterbeschermingszones	Vanwege de risico's op lekkage van (koel)vloeistof uit gesloten WKO-systemen is het nodig binnen grondwater-beschermingsgebieden en boringsvrije zones het geldende verbod op (gesloten) WKO systemen te handhaven en zo mogelijk de eventueel bestaande WKO systemen in beeld te brengen.	Kw; N-Kw	Gemeente	Provincie Drinkwater-bedrijf	Regulier/ uren	Nee	'14- '21

¹⁹ Kwetsbare winningen: Kw; Niet-kwetsbare winningen: N-Kw (zie bijlage 2)

Nr	Maatregel	Noodzaak	Waar ²⁰	Trekker	Betrokken partijen	Inzet	KRW	Plan-ning
7.	In grondwaterbeschermingszones prioriteit geven aan herstel en inspectie van riolering en hemelwaterafvoer om deze in goede staat te brengen en te houden	Om de (diffuse) belasting vanuit de riolering en de hemelwaterafvoer terug te dringen is het nodig de knelpunten in de riolering in grondwaterbeschermingsgebieden met prioriteit aan te pakken en lekkages of foutaansluitingen te herstellen.	Kw	Gemeente	Provincie Waterschap	Regulier	Ja	'14-'21
8.	Evaluatie van de toepasbaarheid van de Leidraad Afkoppelen Utrechtse Heuvelrug en de regels voor afkoppelen in de PMV zowel binnen als buiten de Utrechtse Heuvelrug; aandacht voor terughoudend strooi beleid	De Leidraad Afkoppelen Utrechtse Heuvelrug is o.a. bedoeld om de risico's voor het grondwater zo veel mogelijk te beperken. We stellen voor een evaluatie uit te voeren van de toepasbaarheid van de Leidraad en de PMV regels voor afkoppelen zowel voor toepassing binnen als buiten de Utrechtse Heuvelrug.	Kw	Provincie	Gemeente, Waterschap, Drinkwater-bedrijf	Regulier	Nee	'14-'17
9.	Uitvoering geven aan convenant Schoon Water in de fruitteelt	Het is nodig de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen uit de fruitteelt in grondwater in beeld te brengen en voor eventuele knelpunten een vervolgaanpak te formuleren.	Bunnik (Groene-kan)	HDSR/ Provincie	Fruitteelt-sector	Volgens conve-nant	Nee	'14-'16
10.	Verkenning van de benodigde optimalisatie monitoringsmeetnetten van grond – en oppervlaktewater voor early-warning van 'knelpuntstoffen van de toekomst' voor de drinkwaterproductie	We willen de regionale meetnetten voor grond- en oppervlakte-water gebruiken voor 'early warning' m.b.t. 'nieuwe stoffen' en microverontreinigingen. Daarvoor is een evaluatie nodig van de bestaande meetnetten en analysepakketten, op basis van de stoffen die een risico zijn voor de drinkwaterproductie. Dit brengt de benodigde aanpassing van de bestaande meetnetten en analysepakketten in beeld.	Kw; N-Kw	Drinkwater-bedrijf	Waterschap, provincie	Regulier	Ja	'14-'17
11.	Agenderen aandachtspunten voor winningen m.b.t. grondwaterverontreinigingen bij bevoegd gezag Wbb	Ondanks de landelijke aanpak van (potentiële) spoedlocaties kunnen drinkwaterbedrijven tegen lokale aandachtspunten aanlopen. Het is nodig deze aandachtspunten met betrekking tot grondwaterverontreinigingen afkomstig van puntbronnen voor winningen tijdig te signaleren, te agenderen bij het bevoegd gezag Wbb en afspraken te maken hoe ermee om te gaan.	Kw; N-Kw	Drinkwater-bedrijf	Provincie, gem. Utrecht gem. Amersfoort	Regulier	Nee	'14-'21
12.	Informatie uitwisselen over monitoringsgegevens van MTBE/ETBE bij tankstations binnen grondwaterbeschermingsgebieden en 100-jaarszones	Het is slechts gedeeltelijk bekend op welke locaties bodemverontreiniging met MTBE/ETBE aanwezig is of kan zijn met mogelijk verspreidingsrisico naar winningen. Daarom is het wenselijk de relevante tankstations in kaart te brengen en beschikbare monitoringsgegevens te inventariseren.	Kw	Provincie, Drinkwater-bedrijf	gem Utrecht gem. Amersfoort, gemeenten, RUD	Regulier/ uren	Nee	'14-'21
13.	Onderzoek herkomst verontreinigingen ARK bij Nieuwersluis	Gezien de nabijheid van een aantal RWZI's bij het innamepunt in Nieuwersluis is het mogelijk dat de waterkwaliteit ter plaatse van het innamepunt wordt beïnvloed door de lozingen. Om te kunnen bepalen of maatregelen noodzakelijk zijn, dienen de risico's inzichtelijk te worden gemaakt door middel van een onderzoek.	Nieuwer-sluis	Waternet	RWS, NH, HDSR	Uren	Nee	'14-'15
14.	Onderzoek naar verblijftijden in intrekgebied bij de drinkwaterwinning Leidsche Rijn.	Voor bepaling van de bodemparameters is door het drinkwaterbedrijf seismisch onderzoek uitgevoerd en is een pompproef verricht. Voor het afleiden van de geëigende beschermingsinspanning is het nodig deze uitkomsten te interpreteren en te vertalen naar verblijftijden en intrekgebied.	Leidsche Rijn	Drinkwater-bedrijf	Provincie, Gemeente Utrecht	Uren	Nee	'14-'17

²⁰ Kwetsbare winningen: Kw; Niet-kwetsbare winningen: N-Kw (zie bijlage 2)

Bijlage 2 Overzicht winningen en betrokken actoren in provincie Utrecht*

Winning	Type winning	Waterbedrijf	Gemeente	Waterschap	Overige
Amersfoort Berg	Kwetsbaar	Vitens	Amersfoort, Leusden	WVV	Defensie
Amersfoort Koedijkerweg	Niet-kwetsbaar	Vitens	Amersfoort, Leusden	WVV	
Beerschoten	Kwetsbaar	Vitens	De Bilt, Zeist, Soest	HDSR	HUL
Bethunepolder	Kwetsbaar	Waternet	Stichtse Vecht, Wijdemeren, de Bilt	AGV	NH
Bilthoven	Kwetsbaar	Vitens	De Bilt, Zeist	HDSR	
Blokland	Niet-kwetsbaar	Vitens	Lopik, Montfoort, IJsselstein	HDSR	
Bunnik	Kwetsbaar	Vitens	Bunnik, Zeist	HDSR	
Cothen	Niet-kwetsbaar	Vitens	Wijk bij Duurstede	HDSR	
De Meern	Niet-kwetsbaar	Vitens	Utrecht	HDSR	
Doorn	Kwetsbaar	Vitens	gem.Utrechtse Heuvelrug	HDSR	Defensie
Driebergen	Kwetsbaar	Vitens	gem.Utrechtse Heuvelrug	HDSR	
Eempolder	Niet-kwetsbaar	Vitens	Bunschoten, Zeewolde (prov. Flevoland)	WVV	
Groenekan	Kwetsbaar	Vitens	De Bilt, Utrecht	HDSR, AGV	
Leersum	Kwetsbaar	Vitens	gem.Utrechtse Heuvelrug	HDSR	
Leidsche Rijn	Niet-kwetsbaar	Vitens	Utrecht	HDSR	
Linschoten	Niet-kwetsbaar	Vitens	Woerden, Montfoort	HDSR	
Lopik	Niet-kwetsbaar	Vitens	Lopik	HDSR	
Nieuwegein C.Biemonnd*	Kwetsbaar/oppevlaktewater	Waternet	Nieuwegein, Utrecht		
Nieuwersluis (Amsterdam Rijnkanaal)	kwetsbaar/oppervlaktewater	Waternet	Stichtse Vecht	AGV	RWS, NH
Rhenen	Kwetsbaar	Vitens	Rhenen	HDSR, WVV	
Soestduinen	Kwetsbaar	Vitens	Soest, Amersfoort	WVV	
Tull en 't Waal	Niet-kwetsbaar	Vitens	Houten, Nieuwegein, Vianen	HDSR	
Veenendaal	Niet-kwetsbaar	Vitens	Veenendaal	WVV	
Vianen Panoven	Niet-kwetsbaar	Oasen	Vianen	WSRL	
Woerden	Kwetsbaar	Oasen	Woerden	HDSR	
Woudenberg + W. Zuid	Niet-kwetsbaar	Vitens	Woudenberg, Scherpenzeel (prov. Gelderland)	WVV	
Zeist	Kwetsbaar	Vitens	Zeist	HDSR	

* Met betrekking tot het in provincie Utrecht gelegen het innamepunt **Nieuwegein Cornelis Biemond** (Lekkanaal) is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van een uitvoeringsprogramma.

* De grondwaterbeschermingszone voor de winning **Lexmond** ligt deels in provincie Utrecht. Hiervoor is Provincie Zuid-Holland (en het drinkwaterbedrijf Oasen) verantwoordelijk.

Bijlage 3 Beoordeling van de risico's van de Utrechtse waterwinningen (samengevat)

Beoordeling risico's openbare drinkwaterwinningen op basis van de opgestelde gebiedsdossiers²¹

Grondwaterlichaam	Winning	Kwetsbaarheid winning	Ruwwater kwaliteit	Belasting			Planologische bescherming	Intrekgebied vanaf maaiveld en zonering gwbg	Calamiteiten-plannen
				Diffuse bronnen	Punt bronnen	Lijn bronnen			
Zand Rijn-Midden	Veenendaal	1	1	1	2	1	2	1	1/2
Zand Rijn-Midden	Woudenberg	1	1	1	2	1	1	1	2
Zand Rijn-Midden	Eempolder	1	1	1	1	1	1	1	2
Zand Rijn-Midden	Amersfoort Berg	3	3	2	3	2	1	1	1
Zand Rijn-Midden	Amersfoort Koedijkerweg	1	1	1	1	1	2	1	2
Zand Rijn-Midden	Soestduinen	3	3	1	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Rhenen	3	2	1	1	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Leersum	3	1	1	1	1	1	1	2
Zand Rijn-West	Doorn	3	2	2	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Driebergen	3	1	1	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Zeist	3	3	1	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Beerschoten	3	3	1	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Bilthoven	3	3	2	2	2	3	1	2
Zand Rijn-West	Groenekan	3	3	2	2	2	3	1	2
Deklaag Rijn-West	Cothen	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Tull en 't Waal	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Nieuwegein	1	1	1	3	2	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Lopik	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Blokland i.o.	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Linschoten	1	2	1	2	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Leidsche Rijn	1	1	2	2	1	2	2	2
Deklaag Rijn-West	De Meern	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Vianen Panoven i.o.	1	1	1	1	1	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Woerden	3	3	2	2	2	1	1	2
Deklaag Rijn-West	Bunnik	3	1	2	2	2	2	1	2
Deklaag Rijn-West	Bethunepolder	3	1	2	2	1	3	1	2

²¹ tabel wijkt enigszins af van Signaleringsdiagram zoals opgenomen in Utrechtse gebiedsdossiers, namelijk voor Leidsche Rijn (intrekgebied).

Toelichting op de resultaten van de analyse (tabel 5.10)

	Geen probleem (1)	Aandachtspunt (2)	Actueel risico (3)
Kwetsbaarheid winning	Weinig kwetsbaar	Matig kwetsbaar	Kwetsbaar
Ruwwaterkwaliteit	Geen verontreinigingen in het ruwwater aangetroffen.	Wel verontreinigingen in ruwwater, maar geen overschrijding van de norm	Wel verontreinigingen in ruwwater, overschrijding van de norm
Belasting (puntbronnen, diffuse bronnen en lijnbronnen)	Combinatie van kwetsbaarheid en belasting leidt niet tot een knelpunt.	Belasting is zodanig, dat het grondig volgen van de ontwikkelingen onder en boven maaiveld voldoende zal zijn.	Nader onderzoek gewenst om de aard en omvang van de bedreiging in te schatten. Dit kan aanleiding zijn voor het opstellen van maatregelenpakketten.
Planologische bescherming	Bescherming via het bestemmingsplan voldoende gewaarborgd.	Nieuw bestemmingsplan is in ontwikkeling, bescherming lijkt in (voor)ontwerp bestemmingsplan voldoende gewaarborgd.	Bescherming via het bestemmingsplan onvoldoende gewaarborgd.
Intrekgebied vanaf maaiveld en zonering grondwaterbeschermingsgebied	Consensus over ligging intrekgebied vanaf maaiveld. Berekend intrekgebied komt overeen met provinciale zonering grondwaterbeschermingsgebied waardoor voorkantsturing voldoende geborgd is.	Consensus over berekening intrekgebied vanaf maaiveld. Berekend intrekgebied is groter dan provinciale zonering grondwaterbeschermingsgebied. Noodzaak van aanvullend beleid in de vorm van voorkantsturing wordt nader onderzocht.	De berekening van het intrekgebied vanaf maaiveld dient nader gecontroleerd te worden. In dat geval wordt het berekende intrekgebied in de tekst aangeduid als een 'zoekgebied voor maatregelen'.
Calamiteitenplannen	Bescherming via de calamiteitenplannen voldoende gewaarborgd.	Bescherming via de calamiteitenplannen varieert per beheerder.	Bescherming via de calamiteitenplannen onvoldoende gewaarborgd.

Bijlage 4 Taken en verantwoordelijkheden actoren

De taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen bij de maatregelen in dit uitvoeringsprogramma hangen samen met regelgeving en beleid van Europa, rijk, provincie, gemeente en waterschap. Hierbij een globaal overzicht van regelgeving en beleid die relevant zijn voor bescherming van het drinkwaterbelang, en de verantwoordelijkheid van actoren die daaruit voortkomt.

Europa

De Kaderrichtlijn Water (KRW) beoogt het beschermen, verbeteren en herstellen van de goede toestand van het (grond)water. Hierin is opgenomen dat lidstaten maatregelen moeten nemen om de inbreng van verontreinigende stoffen in het grondwater te voorkomen of te beperken. Specifiek voor drinkwaterwinningen is opgenomen dat lidstaten er voor moeten zorgen dat: *Achteruitgang van de kwaliteit van waterlichamen wordt voorkomen teneinde het zuiveringsniveau te verlagen.*

De Europese Grondwaterrichtlijn (geïmplementeerd via de Waterwet en de Wet Milieubeheer) betreft het vaststellen van drempelwaarden voor grondwater door de lidstaten om de goede toestand te bereiken.

Rijk

In de Waterwet zijn taken en bevoegdheden van waterschappen (vergunningverlening kleine grondwateronttrekkingen) en gemeenten (zorgplicht stedelijk waterbeheer) opgenomen. Vanaf de inwerkingtreding van de Waterwet voert het waterschap het operationeel grondwaterbeheer uit.

De provincie is verantwoordelijk voor industriële onttrekkingen (meer dan 150.000 m³ per jaar), onttrekkingen voor de drinkwatervoorziening en voor onttrekkingen ten behoeve van bodemenergiesystemen. De overige onttrekkingen, voor o.a. bronneringen, saneringen en beregening zijn toebedeeld aan het waterschap.

Het Nationaal waterplan geeft aan dat voor bescherming van drinkwaterbronnen het instrument van gebiedsdossiers wordt ingezet. Daarvoor zijn in het nationaal wateroverleg (NWO) afspraken gemaakt o.a. over o.a.: de taakverdeling tussen de betrokken partijen, het beoogde tijdpad en prioritering van het opstellen van de gebiedsdossiers voor de (248) winningen, de financiering ervan en de vertrouwelijkheid van de gegevens. De afspraken houden in dat in principe de provincie de regie heeft (uitzondering mogelijk bij oppervlaktewater-inname) en dat alle betrokken partijen verantwoordelijkheid hebben op het gebied van eigen wettelijke taken en bevoegdheden.

In het Nationaal waterplan is verder aangegeven dat een nieuwe Nota drinkwater opgesteld gaat worden. Deze is in voorbereiding.

In de Drinkwaterwet (Dww) is het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening aangemerkt als *"dwingende reden voor groot openbaar belang"*.

Op basis van de Wet Milieubeheer (WM) heeft de provincie de bevoegdheid om beschermingszones en regels in te stellen voor de milieubeschermingsgebieden. Op grond van deze wet kan de provincie kosten die voortkomen uit deze bescherming verhalen op het betreffende waterbedrijf. Daarnaast zijn in deze wet voor bedrijven en inrichtingen regels gesteld in AMVB's die beogen verontreiniging van bodem en grondwater in het algemeen te voorkomen.

De Wet bodembescherming (Wbb) beoogt het voorkomen van bodemverontreiniging. Hierin is het kader vastgelegd voor sanering van bodem- en grondwaterverontreinigingen.

In Wet en besluit ruimtelijke ordening (WRO) is de watertoets opgenomen als instrument voor het toetsen van gevolgen van ruimtelijke plannen op wateraspecten, waaronder het drinkwaterbelang.

Daarnaast zijn in het Besluit kwaliteitseisen monitoring water (Bkmw) normen vastgelegd voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en zijn in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) regels gesteld voor toelating en gebruik van deze middelen.

Provincie

In de Provinciale milieuverordening (PMV) (op grond van de Wet milieubeheer) zijn de grondwaterbeschermingszones vastgelegd. Per zone zijn hier bepaalde regels van toepassing. Bijvoorbeeld open WKO is in grondwaterbeschermingsgebieden verboden.

Verder handhaaft de provincie deze regels, waartoe een provinciale handhavingstrategie is opgesteld.

In de Provinciale Ruimtelijk Structuurvisie en Verordening staat dat de gemeente in de bestemmingsplannen bestemmingen en regels moet opnemen die de waterwinbelangen beschermen in de grondwaterbeschermingszones (deze zones worden vastgelegd in de PRV en PMV).

In het Grondwaterplan 2008 – 2013 zijn beleid en acties opgenomen t.a.v. de grondwaterbescherming.

De provincie dient op basis van de Wet bodembescherming voor alle bekende verontreinigde locaties vast te stellen of er sprake is van onaanvaardbare risico's voor de mens ("humane spoedlocatie") of voor het ecosysteem en/of verspreidingsrisico's (bijv. bedreiging van drinkwaterwinningen). De provincie (en de gemeenten Utrecht en Amersfoort) dient er op toe te zien dat de locaties uiterlijk in 2015 worden beheerst en/of gesaneerd. Humane spoedlocaties worden met voorrang aangepakt. Hierover zijn afspraken gemaakt in het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Convenant.

De provincie heeft een coördinerende rol t.a.v. de monitoring die uit de KRW volgt.

Gemeente

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening moeten gemeenten bestemmingsplannen opstellen.

Op basis van de Wet milieubeheer moeten gemeenten rioleringsplannen opstellen. Hierin moet ook aandacht besteed worden aan gevolgen van eventueel lekken van het rioolstelsel.

De gemeenten handhaven ook de Wet milieubeheer. Zij blijken in de praktijk de provinciale handhavingstrategie goeddeels over te nemen.

Vanaf 1 juli 2013 is de gemeente bevoegd gezag voor gesloten WKO (besluit bodemenergiesystemen).

Gemeenten Amersfoort en Utrecht zijn binnen de eigen gemeentegrenzen bevoegd gezag i.h.k.v. de Wet bodembescherming (zie bij provincie).

Drinkwaterbedrijf

Op grond van Drinkwaterwet is het drinkwaterbedrijf verantwoordelijk voor de monitoring van de kwaliteit van het gewonnen ruwwater van de putten en deels voor de monitoring van de kwaliteit van het grondwater dat naar de putten toestroomt. Tevens volgt uit deze wet en leveringsverplichting en drinkwaternormen, waaraan het reinwater dat aan het distributienet geleverd wordt moet voldoen.

Daarnaast zijn Waterwet, de Wet milieubeheer, de Wet ruimtelijke ordening etc. en diverse AMVB's van toepassing op de waterwinning.

Waterschap

Het waterschap is de beheerder van het regionale watersysteem in het gebied, zowel het regionale oppervlaktewater als het grondwater. Dit betreft met name de grondwaterkwantiteit. Op grond van de Waterwet is het waterschap verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen, namelijk tot 150.000 m³/jaar. Verder neemt het waterschap peilbesluiten ter regulering van de oppervlaktewaterstanden. Tevens beoordeelt het waterschap de ruimtelijke plannen van gemeenten of er voldoende rekening wordt gehouden met (grond)water.

Bijlage 5 Format voortgangsrapportage

Voortgangsrapportage Maatregel X

Betreft periode: van DATUM tot DATUM

Trekker/contactpersoon:

Voortgang activiteiten

Activiteit gepland voor deze periode	Status	Resultaat	Trekker

Overige relevante activiteit	Status	Resultaat	Trekker

Aandachtspunten

Voorstel planning volgende periode van DATUM tot DATUM

Activiteit gepland	Planning (start-eind)	(Beoogd resultaat)	Trekker

Aanbevelingen voor wijziging

Bijlage 6 Gerelateerde projecten en werkzaamheden

Enkele belangrijke projecten en werkzaamheden die een relatie hebben met de uitvoering van dit uitvoeringsprogramma.

Puntbronnenaanpak Wbb

Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht en Amersfoort voeren als bevoegd gezag het beleid uit m.b.t. sanering van bodem- en grondwaterverontreinigingen (de “spoedaanpak”, zie maatregel 11).

PMV en PRS/PRV²²

De provincie Utrecht heeft in de PMV, de PRS en de PRV beleid en regels opgesteld voor de ruimtelijke bescherming en milieubescherming van grondwaterwinningen. In de PRS en de PRV is tevens ruimtelijke bescherming van oppervlaktewaterwinningen opgenomen. In de *Handreiking grondwaterbescherming in ruimtelijke plannen* wordt de ruimtelijke bescherming nader ingevuld en toegelicht (zie maatregel 2). Gemeenten houden bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening met beleid en regels in de provinciale plannen en verordeningen.

Convenant afkoppelen Utrechtse Heuvelrug

Provincie Utrecht heeft in samenwerking met waterschappen en gemeenten een convenant opgesteld te bescherming van het grondwater in relatie met afkoppelen en bestrijdingsmiddelengebruik (zie maatregel 8).

Bestrijdingsmiddelen

Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden heeft in 2012 een convenant opgesteld i.s.m. de fruitteeltsector en provincie Utrecht ter vermindering van de emissies van bestrijdingsmiddelen. Provincie Utrecht heeft in dat kader een grondwatermonitoringronde gehouden (zie maatregel 9).

Calamiteiten

De Veiligheidsregio Utrecht (VRU) heeft op 29 maart 2011 een convenant gesloten gericht op de rol van drinkwaterbedrijven in de crisisbeheersing bij (gemeentegrensoverstijgende) calamiteiten: *Convenant inzake de samenwerking tussen Veiligheidsregio Utrecht, Politie Utrecht, drinkwaterbedrijf Vitens, drinkwaterbedrijf Oasen en watercyclusbedrijf Waternet met betrekking tot risico- en crisisbeheersing in de regio Utrecht* (zie ook bij maatregel 5)

Grondwater- en oppervlaktewatermonitoring

Waterschappen, Rijkswaterstaat, Provincie, en drinkwaterbedrijven voeren de monitoring uit naar de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Naast monitoring gericht op toetsing aan de normen van het Bkwm en de rapportageverplichting voor de Kaderrichtlijn Water wordt monitoring uitgevoerd op projectbasis voor een algemeen beeld van de ontwikkeling van de grondwaterkwaliteit (zie maatregel 10).

Gebiedsaanpak

De provincie werkt sinds 2002 samen met gebiedspartijen door in gebiedsdossiers en gebiedsgesprekken informatie uit te wisselen over beleid en uitvoering rondom winningen (zie maatregel 1).

Beleidsplannen (grond)water

De provincie stelt beleidsplannen op voor de bescherming van de kwaliteit en kwantiteit van grondwater. Daarbij is ook aandacht voor het veiligstellen van bronnen voor drinkwater in de toekomst. Geldende provinciale plannen begin 2014: Waterplan (deelplan KRW), Grondwaterplan, Kadernota Ondergrond (april 2014). Er komt een nieuw Bodem-, Water- en Milieuplan dat de bestaande plannen zal vervangen.

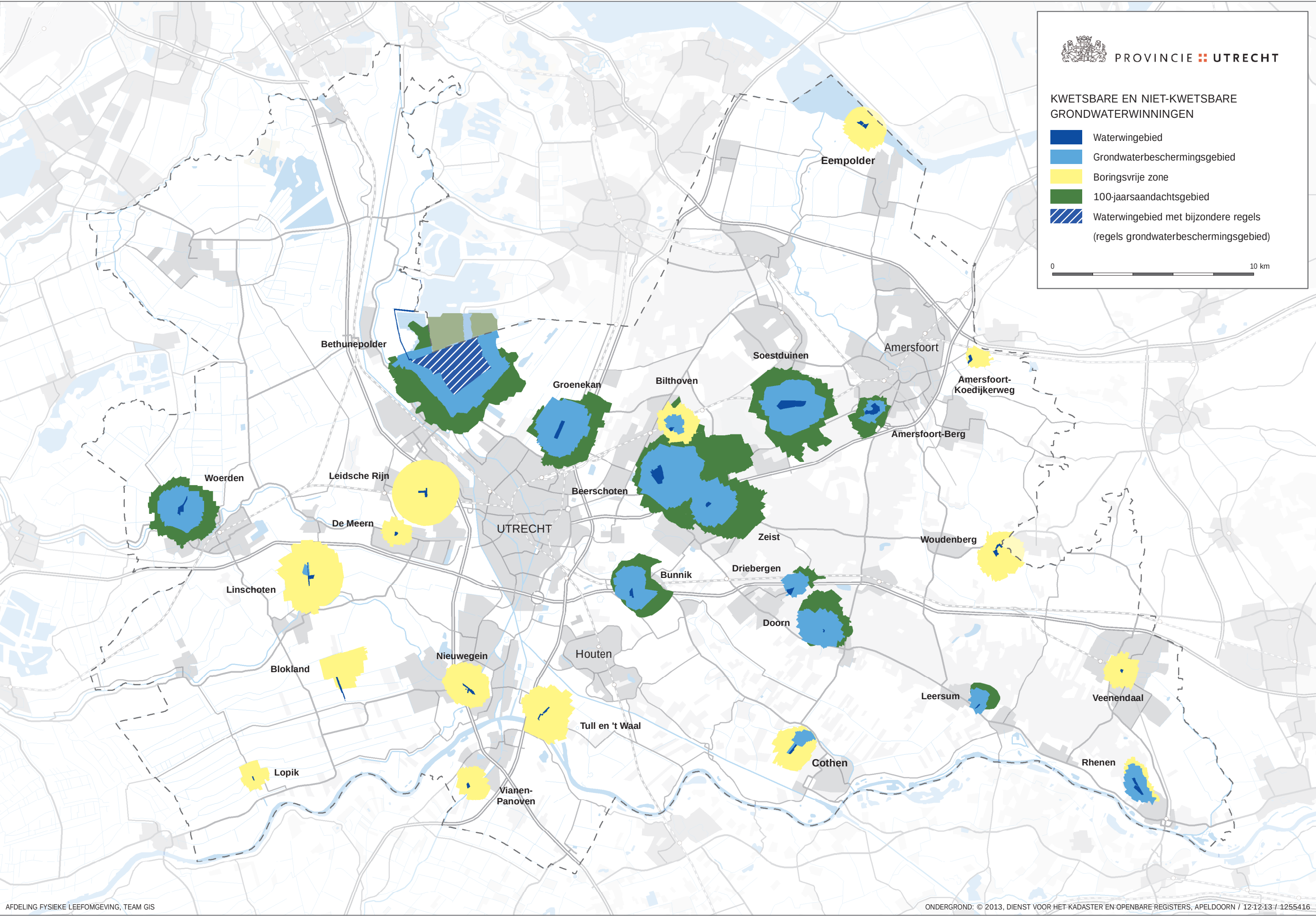
Langetermijnvisie drinkwater

De drinkwaterbedrijven hebben langetermijnvisies gericht op het voldoen aan de leveringsverplichting in de toekomst.

²² Provinciale Milieuverordening, Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, Provinciale Ruimtelijke Verordening

Bijlage 7 Kaart grondwaterbeschermingszones (PMV)²³

²³ Grondwaterbeschermingszones van de 26 grondwaterwinningen in dit uitvoeringsprogramma

Bijlage 8 Kaart beschermingszones drinkwaterwinning (PRS)

Bijlage 9 Overzicht inzet en kosten per actor

Partij	Provincie	Vitens	Oasen	Waternet	Woerden	Stichtse Vecht	De Bilt	Utrecht	Bunnik	Zeist	Soest	Amersfoort	Leusden	Rhenen	Utrechtse Heuvelrug	Wijde Meren	Nieuwegein	IJsselstein	Wijk bij Duurstede	Vianen	Houten	Veenendaal	Lopik	Bunschoten	Woudenberg	Montfoort	Waternet	HH Stichtse Rijnlanden	WS Vallei en Veluwe	WS Rivierenland	RWS Midden Nederland	Provincie Noord-Holland	Overige partijen 1)	
Type winning binnen gemeente					K/NK	K/O	K	K/NK	K	K	K	K/NK	K/NK	K	K	K/O	NK	NK	NK	NK	NK	NK	NK	NK	NK	NK								
Maatregelen																																		
1. Uitvoeren gebiedsaanpak	<u>R</u>	R	R	R	R/E	R/E	R/E	R/E	R/E	R/E	R/E	R/E	R/E	R/E	R/E	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R 1)	
2. Voorkantsturing ruimtelijke bescherming	R	R	R	R	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	R	R	R	R	R	-	-	
3. Bewustwording in grondwaterbeschermingszones	R	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	-	-	
4. Emissiereductie bestrijdings-middelen stedelijk gebied	<u>E</u>	E	E	E	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	E	E	E	E	E	-	-
5. Drinkwaterbelang in calamiteitenplannen	E	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R	R	R	R	R	-	-
6. Registratie en handhaving PMV gesloten WKO	R	-	-	-	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	<u>R/E</u>	-	-	-	-	-	-	-	
7. Goede staat riolering	E	-	-	-	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R	R	R	-	-	-	-
8. Evaluatie beleid en regels voor afkoppelen	<u>R</u>	R	-	-	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R	R	R	R	-	-	-
9. Emissiereductie gewas-beschermingsmiddelen fruitteelt	<u>R</u> 2)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<u>R</u> 2)	-	-	-	-	R 2)	
10. Verkenning optimalisatie monitoringsmeetnet voor early warning nieuwe stoffen	-	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R	R	R	R	R	-	-
11. Agenderen aandachtspunten grondwaterverontreinigingen	R	<u>R</u>	<u>R</u>	<u>R</u>	-	-	-	R	-	-	-	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Informatie uitwisseling MTBE/ETBE	<u>R</u>	R	R	R	3)	3)	3)	R/E 3)	3)	3)	3)	R/E 3)	3)	3)	3)	3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. Onderzoek herkomst verontreinigingen ARK Nieuwersluis	-	-	-	<u>E</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	E	E	-	-	E	E	-
Totaal 2014																																		
Aanvullende kosten (€)	15K€ 2)	10K€	10K€	10K€	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2)	-	-	-	-	2)
Totaal 2015																																		
Aanvullende kosten (€)	5K€	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2)	-	-	-	-	2)
Totaal vanaf 2016 (per jaar)																																		
Aanvullende kosten (€)	5K€	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2)	-	-	-	-	2)

KRW	Kosten (€)	Planning (jaar)
J	30K	'14-'21
J	-	'14-'21
J/N	30K	'14-'21
J/N	10K	'14-'17
J	-	'14-'15
N	-	'14-'21
J	-	'14-'21
N	-	'14-'17
N	2)	'14-'16
J	-	'14-'15
N	-	'14-'21
N	-	'14-'21
N	-	'14-'15

'14

'15

'16-'21

Legenda:

Type winning: K = Kwetsbare winning; N = Niet-kwetsbare winning; O = Oppervlaktewaterwinning
Taak: R = Reguliere Taak; E = Extra Taak; Trekker/initiatiefnemer: R, E, R/E
1) Het Utrechts Landschap (winning Beerschoten) en Defensie (winningen Doorn en Amersfoort) zijn betrokken bij de gebiedsgesprekken. Staatsbosbeheer en Recreatie Midden Nederland zijn agendalid van de gebiedsgesprekken. De omgevingsdiensten zijn niet genoemd in dit schema. Formeel zijn de gemeenten het bevoegd gezag. Omgevingsdiensten werken in opdracht van de gemeenten en zijn daarmee indirect betrokken bij het uitvoeringsprogramma.
2) Aan deze maatregel doet de NFO (Nationale Fruittelers Organisatie) mee. De afspraken tussen Provincie, HDSR en NFO zijn vastgelegd in een Conventant ‘Schoon Water Utrechtse Fruitteelt’
3) Indien er een tankstation is binnen grondwaterbeschermingsgebied dat mogelijk een risico vormt, is informatieuitwisseling MTBE/ETBE een aandachtspunt bij handhaving en toezicht onder bevoegd gezag van betreffende gemeente.

Provincie Utrecht

Postbus 80300, 3508 TH Utrecht
T 030 25 89 111

© Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden
verveelvuldigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

[MMC 17130]

